

Desembre 2004

Diciembre 2004

**Conjuntura econòmica de les Illes
Balears**

**Coyuntura económica de las Islas
Baleares**

**Govern
de les Illes Balears**

**Conjuntura econòmica de les Illes Balears,
Desembre 2004**

**Coyuntura económica de las Islas Baleares,
Diciembre 2004**

Realització/ Realización:

**Elena Arbona Colom
Amelia Cabellos Barreiro
Mercedes Villalonga Ruiz**

Coordinació/Coordinación:
**Alejandro Valdivia Schneider
Maria Marquès Caldentey,**
Directora General d'Economia

Direcció General d'Economía
Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació
GOVERN DE LES ILLES BALEARS

C/ Palau Reial, 17
07001-Palma
Illes Balears (Spain)

Tel. +34.971.176.072
Fax +34.971.176.074
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

Subscripció

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correus electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre butlletí de conjuntura econòmica en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

Subscripción

Para suscribirse gratuitamente a nuestro servicio de información, le invitamos a enviar un mensaje por correo electrónico a la dirección:

informa@dgeconomia.caib.es

Le notificaremos la publicación de nuestro boletín en versión digital tan pronto como esté disponible, así como otras noticias que le puedan resultar de interés.

Índex

Índice

		Página	
1.	Internacional	Internacional	1
2.	Unió Europea	Unión Europea	6
3.	Espanya	España	8
4.	Illes Balears	Islas Baleares	11
4.1.	Agricultura, ramaderia i pesca	Agricultura, ganadería y pesca	13
4.2.	Indústria i energia	Industria y energía	16
4.3.	Construcció	Construcción	20
4.4.	Serveis	Servicios	23
4.4.1.	Comerç i banca	Comercio y banca	24
4.4.2.	Transport marítim	Transporte marítimo	26
4.4.3.	Transport aeri	Transporte aéreo	26
4.4.4.	Turisme. Turistes arribats	Turismo. Turistas llegados	31
4.4.5.	Turisme. Allotjament	Turismo. Alojamiento	35
4.4.6.	Turisme. Comparatiu amb altres destinacions competidores	Turismo.-Comparativa con otros destinos competidores	40
4.4.7.	Turisme. Ingressos i preus	Turismo. Ingresos y precios	41
4.5.	Consum i inversió	Consumo e inversión	43
4.5.1.	Consum	Consumo	43
4.5.2.	Inversió	Inversión	45
4.5.3.	Crèdit i estalvi	Crédito y ahorro	47
4.6.	Preus	Precios	48
4.7.	Ocupació	Empleo	51
4.8.	Costs laborals	Costes laborales	53
	Notes i abreviacions	Notas y abreviaturas	54
	Agraïments	Agradecimientos	54

1. Internacional

Internacional

Indicadors internacionals i de la Unió Europea en el tercer trimestre de 2003 i de 2004

Indicadores internacionales y de la Unión Europea en el tercer trimestre de 2003 y de 2004

		PIB ^x	Taxa d'atur			Inflació ^x	Inflación ^x		
			Tasa de paro		Set.2003				
			3T2003	3T2004					
Estats Units	USA	3,5	4,0	6,1	5,4	2,0	...		
Japó	NP	1,8	3,8	5,2	4,6	-	...		
Unió Europea	UE	0,7	2,1	8,1	8,0	1,9	2,1		
Regne Unit	UK	2,2	3,1	4,9	...	1,4	1,2		
Zona euro	Z€	0,4	1,9	8,9	8,9	2,0	2,4		
Alemanya ^a	D	-0,3	1,3	9,7	9,9	1,1	2,2		
França	F	0,4	2,0	9,6	9,6	2,3	2,3		
Itàlia	I	0,4	1,3	8,5	...	2,8	2,1		
Espanya	E	2,6	2,6	11,3	10,6	2,7	3,6		

Fonts: Eurostat i Banc d'Espanya

^x. Tasa interanual

a. Taxa d'atur harmonitzada amb la UE

b. Taxa de variació del període sobre el mateix període anterior

Fuentes: Eurostat y Banco de España

^x. Tasa interanual

a. Tasa de paro armonizada con la UE

b. Tasa de variación del período sobre el mismo período del año anterior

Estimacions i previsions per als anys 2004-2005

Estimaciones y previsiones para los años 2004-2005

		PIB		Taxa d'atur		Inflació ^x	Inflación ^x	
		2004	2005	Tasa de paro	2004	2005		
Estats Units	US	4,3	3,5	5,5	5,5	2,4	2,7	US Estados Unidos
Japó	NP	4,4	2,3	4,8	4,7	-1,3	-0,9	NP Japón
Unió Europea - 15	UE15	2,3	2,2	8,1	8,1	2,0	1,9	UE15 Unión Europea -15
Dinamarca	DK	2,1	2,5	5,8	5,3	1,1	1,9	DK Dinamarca
Regne Unit	UK	3,4	2,5	4,9	4,9	1,4	1,9	UK Reino Unido
Suècia	S	3,0	2,5	6,3	5,8	1,1	1,5	S Suecia
Zona euro	Z€	2,2	2,2	8,9	8,9	2,1	1,9	Z€ Zona euro
Alemanya	D	2,0	1,8	9,7	10,0	1,7	1,3	D Alemania
Àustria	A	1,6	2,4	4,2	3,9	2,1	1,8	A Austria
Bèlgica	B	2,5	2,3	8,2	8,1	2,0	1,9	B Bélgica
Espanya	E	2,6	2,9	11,1	10,8	3,1	2,9	E España
Finlàndia	SF	2,8	2,6	8,8	8,6	0,2	1,5	SF Finlandia
França	F	2,6	2,3	9,6	9,5	2,3	2,0	F Francia
Holanda	NL	1,1	1,8	4,6	5,0	1,2	1,3	NL Holanda
Irlanda	IE	4,7	5,0	4,4	4,4	2,3	2,4	IE Irlanda
Itàlia	IT	1,4	1,9	8,3	8,1	2,3	2,3	IT Italia
Portugal	PT	1,4	2,2	6,3	6,2	2,4	2,4	PT Portugal
Nous membres de la UE ¹	UE25							UE25 Nuevos miembros de la UE ¹
Polònia	PL	5,8	4,9	19,0	18,7	3,7	3,8	PL Polonia
República Txeca	CZ	3,8	3,8	8,3	8,2	3,2	3,0	CZ República Checa
Hongria	H	3,9	3,7	5,8	5,9	6,9	4,4	H Hungria
Noruega	N	2,7	2,7	3,7	3,8			N Noruega
Rússia	R	7,3	6,6			10,3	8,9	R Rusia
Suïssa	CH	1,8	2,2	4,2	3,8			CH Suiza

Fons: Comissió Europea i Fons Monetari Internacional

¹ Estònia, Letònia, Lituània, Polònia, Repùblica Txeca, Eslovàquia, Eslovènia, Hongria, Xipre i Malta.

Fuentes: Comisión Europea y Fondo Monetario Internacional

¹ Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, República Checa, Eslovaquia, Eslovenia, Hungría, Chipre y Malta.

Les previsions de creixement econòmic mundial es veuen afectades per la pujada de preus del petroli. La situació actual del mercat del cru i la incertesa sobre la seva evolució produueix efectes immediats sobre les economies industrialitzades.

La debilitat de l'economia nord-americana, segons l'informe de conjuntura de setembre de l'OCDE, alenteix el creixement econòmic mundial. Davant aquest esgotament de la reactivació econòmica dels Estats Units, és la Xina qui ha assumit el paper de locomotora en l'economia mundial, acompanyada pel Japó i l'Índia amb estimacions de creixement per a 2004 del 9,0%, 6,7% i 3,5%, respectivament.

D'altra banda, durant el tercer trimestre l'economia europea en conjunt continua amb els mateixos nivells de creixement dels dos trimestres anteriors, però sense tenir encara símptomes evidents de consolidar-se. Alemanya es manté estancada, mentre que França, Itàlia i el Regne Unit creixen per sobre del que s'havia previst.

- Estats Units

L'economia nord-americana després del creixement del segon trimestre d'un 4,8%, en el tercer trimestre arriba a un 3,9% interanual i supera així les taxes de creixement de l'any anterior (3,5%).

La previsió de creixement anual per al 2004 segons el Fons Monetari Internacional s'ha rebaixat tres desenes, el qual resta en el 4,3%. Per a l'any 2005 també s'ha rebaixat fins al 3,5%.

Continua l'acceleració del consum privat a pesar de la disminució del seu ritme de creixement, conseqüència dels forts increments del preu del petroli, la incertesa de les eleccions presidencials i l'evolució del mercat laboral durant el trimestre. La despesa dels consumidors (gairebé el 70% del PIB dels EUA) i la inversió empresarial varen ser els majors contribuents al creixement de l'economia.

Millora de l'aportació del sector exterior, per la major desacceleració de les importacions que de les exportacions, gràcies a la baixada en el tipus de canvi del dòlar; encara que continua el dèficit comercial.

La creació d'ocupació s'ha situat molt per sobre de l'esperat durant el mes d'octubre, després de l'alentiment que hi ha hagut en el mercat laboral durant el tercer trimestre. La creació d'ocupació ha estat sobretot en els sectors de la construcció i en el sector de serveis. Al seu torn, la taxa d'atur no disminueix, i es manté pròxima al 5,5%, a causa dels augmentos en la població activa.

Las previsiones de crecimiento económico mundial se están viendo afectadas por la subida de precios del petróleo. La situación actual del mercado del crudo y la incertidumbre sobre su evolución está teniendo sus efectos inmediatos sobre las economías industrializadas.

La debilidad de la economía estadounidense, según el informe de coyuntura de septiembre de la OCDE, ralentiza el crecimiento económico mundial. Ante este agotamiento de la reactivación económica de Estados Unidos, es China quien ha cogido el papel de locomotora en la economía mundial, acompañada de Japón y la India con estimaciones de crecimiento para 2004 del 9,0%, 6,7% y 3,5% respectivamente.

Por su parte, en el tercer trimestre la economía europea en su conjunto continua con los mismos niveles de crecimiento de los dos trimestres anteriores, pero sin tener todavía síntomas evidentes de su consolidación. Alemania se mantiene estancada, mientras que Francia, Italia y Reino Unido crecen por encima de lo previsto.

- Estados Unidos

La economía estadounidense después del crecimiento del segundo trimestre de un 4,8%, alcanza en el tercer trimestre un 3,9% interanual, superando las tasas de crecimiento del año anterior (3,5%).

La previsión de crecimiento anual para 2004 según el Fondo Monetario Internacional se ha rebajado tres décimas, restando en el 4,3%. Para el año 2005 también se ha rebajado hasta el 3,5%.

Continúa la aceleración del consumo privado a pesar de disminuir su ritmo de crecimiento, consecuencia de los fuertes incrementos del precio del petróleo, la incertidumbre de las elecciones presidenciales y la evolución del mercado laboral durante el trimestre. El gasto de los consumidores (casi el 70% del PIB de EEUU) y la inversión empresarial fueron los mayores contribuyentes al crecimiento de la economía.

Mejora de la aportación del sector exterior, por la mayor desaceleración de las importaciones que de las exportaciones, merced a la bajada en el tipo de cambio del dólar; aunque continúa el déficit comercial.

La creación de empleo se ha situado muy por encima de lo esperado durante el mes de octubre, después de la ralentización habida en el mercado laboral durante el tercer trimestre. La creación de empleo ha sido sobretodo en los sectores de la construcción y en el sector servicios. A su vez, la tasa de paro no se disminuye, manteniéndose próxima al 5,5%, debido a los aumentos en la población activa.

La variació interanual dels preus de consum després de les fortes pujades registrades durant el segon trimestre ha disminuit durant tot el tercer trimestre, ja que ha passat del 3,3% arribat en el mes de juny al 2,6% en el mes d'agost.

La Reserva Federal va augmentar el tipus d'interès en el mes de juny en un quart de punt i el va deixar en un 1,25%, després de més de tres anys de reduccions, amb la finalitat de controlar les tensions inflacionistes. I per l'agost es va esdevenir la segona pujada de tipus d'interès, que els situà en l'1,5%, nivell al qual no s'arribava des del novembre de 2002.

- Japó

L'economia nipona ha estat del 3,9% en el tercer trimestre, però ha revisat a la baixa el seu creixement del segon trimestre ja que l'ha fet passar del 4,8% al 4,3%.

Hi ha una millora del consum durant el juliol i l'agost. La revisió a l'alça del creixement de la formació bruta de capital es contraposa a la lleugera disminució del consum públic.

La balança comercial continua amb la seva aportació positiva gràcies a la bona evolució de les exportacions ja que es basa en les trameses a altres països asiàtics, principalment la Xina.

Per part de l'oferta, la producció industrial continua la disminució registrada des d'abril; però el seu ritme de creixement encara és bo (7%).

La taxa d'atur s'incrementa al juliol i l'agost fins a un 4,9%, i al setembre torna a la taxa del 4,6%, la creació d'ocupació ha estat més positiva que la taxa d'atur durant el tercer trimestre.

L'índex de preus al consum, a pesar del dinamisme econòmic i de l'augment dels preus energètics, continua essent negatiu durant els mesos d'estiu (-0,5% a l'agost 2004) i al setembre arriba al 0,0%.

- Divises i petroli

L'euro continua amb l'apreciació respecte del dòlar dels trimestres anteriors, propiciada pels desequilibris en l'economia nord-americana. Aquesta cotització proporciona un avantatge competitiu a les exportacions dels Estats Units, alhora que encareix els productes europeus destinats als mercats nord-americans.

L'euro segueix conservant el seu canvi estable respecte a la lliura, i es manté durant tot l'any 2004 entre 0,67 i 0,69 euros per lliura.

La variación interanual de los precios de consumo tras las fuertes subidas registradas en el segundo trimestre ha disminuido durante todo el tercer trimestre pasando del 3,3% alcanzado en el mes de junio al 2,6% en el mes de agosto.

La Reserva Federal aumentó el tipo de interés en el mes de junio en un cuarto de punto dejándolo en un 1,25%, después de más de tres años de reducciones, con el fin de controlar las tensiones inflacionistas. Y en agosto tuvo lugar la segunda subida de tipos de interés, situándolos en el 1,5%, nivel que no se alcanzaba desde noviembre de 2002.

- Japón

La economía nipona ha sido del 3,9% en el tercer trimestre, pero ha revisado a la baja su crecimiento del segundo trimestre pasándolo del 4,8% al 4,3%.

Hay una mejora del consumo durante julio y agosto. La revisión al alza del crecimiento de la formación bruta de capital se contrapone a la ligera disminución del consumo público.

La balanza comercial continúa con su aportación positiva gracias a la buena evolución de las exportaciones apoyándose en los envíos a otros países asiáticos, principalmente China.

Por parte de la oferta, la producción industrial continua con la disminución registrada desde abril; pero su ritmo de crecimiento sigue siendo bueno (7%).

La tasa de paro se incrementa en julio y agosto hasta un 4,9%, y en septiembre vuelve a la tasa del 4,6%, la creación de empleo ha sido más positiva que la tasa de paro durante el tercer trimestre

El índice de precios al consumo, a pesar del dinamismo económico y del aumento de los precios energéticos, continúa siendo negativo durante los meses de verano(-0,5% en agosto 2004) y en septiembre llega al 0,0%.

- Divisas y petróleo

El euro continúa con la apreciación respecto al dólar de los trimestres anteriores, propiciada por los desequilibrios en la economía estadounidense. Dicha cotización proporciona una ventaja competitiva a las exportaciones de los Estados Unidos, a la vez que encarece los productos europeos destinados a los mercados norteamericanos.

El euro sigue conservando su cambio estable respecto a la libra, manteniéndose durante todo el año 2004 entre 0,67 y 0,69 euros por libra.

El preu del petroli mesurat en dòlars durant el tercer trimestre ha continuat elevant-se fins a arribar a valors màxims el mes d'octubre. Encara que els efectes del preu del barril a Europa se suavitzen lleugerament a l'hora de mesurar el preu en euros, gràcies a la fortalesa de la divisa europea.

Entre les causes de l'augment del preu del cru, destaquen el creixement de la demanda d'energia derivada de la reactivació econòmica mundial, sobretot per part de la Xina i l'Índia; les limitacions en la capacitat per a incrementar la producció; el baix nivell de reserves existent; els problemes de seguretat a l'Aràbia Saudita i l'Iraq; la situació política a Veneçuela, i les vagues en el sector a Noruega i Nigèria.

El precio del petróleo medido en dólares en el tercer trimestre ha continuado elevándose hasta llegar a valores máximos en el mes de octubre. Aunque los efectos del precio del barril en Europa se suavizan ligeramente al medir el precio en euros, gracias a la fortaleza de la divisa europea.

Entre las causas del aumento en el precio del crudo, destacan el crecimiento de la demanda de energía derivada de la reactivación económica mundial, especialmente por parte de China y la India; las limitaciones en la capacidad para incrementar la producción; el bajo nivel de reservas existente; los problemas de seguridad en Arabia Saudí e Irak; la situación política en Venezuela; y las huelgas en el sector en Noruega y Nigeria.

Divises - tipus de canvi mitjà mensual per ecu/euro

Des de la segona fase de la Unió Monetària Europea.

Escala invertida. Valors mostrats per al gener de cada any i el darrer mes de la sèrie.

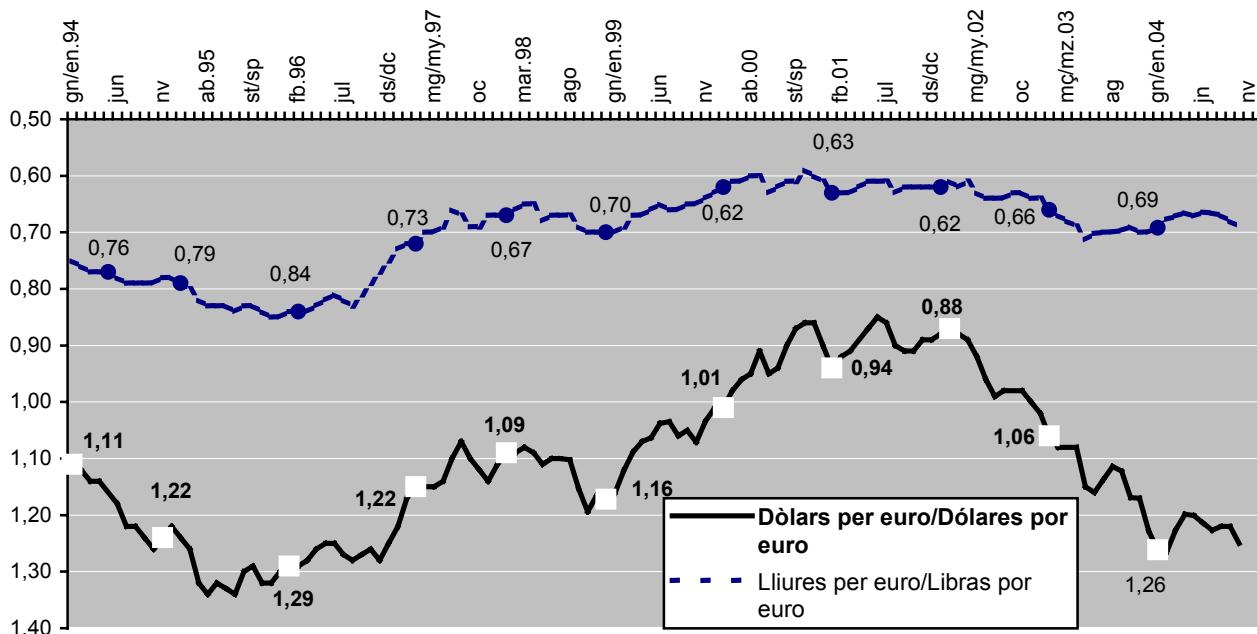
Font: Banc d'Espanya

Divisas – tipo de cambio medio mensual por ecu/euro

Desde la segunda fase de la Unión Monetaria Europea.

Escala invertida. Valores fijados para enero de cada año y el último mes de la serie.

Fuente: Banco de España

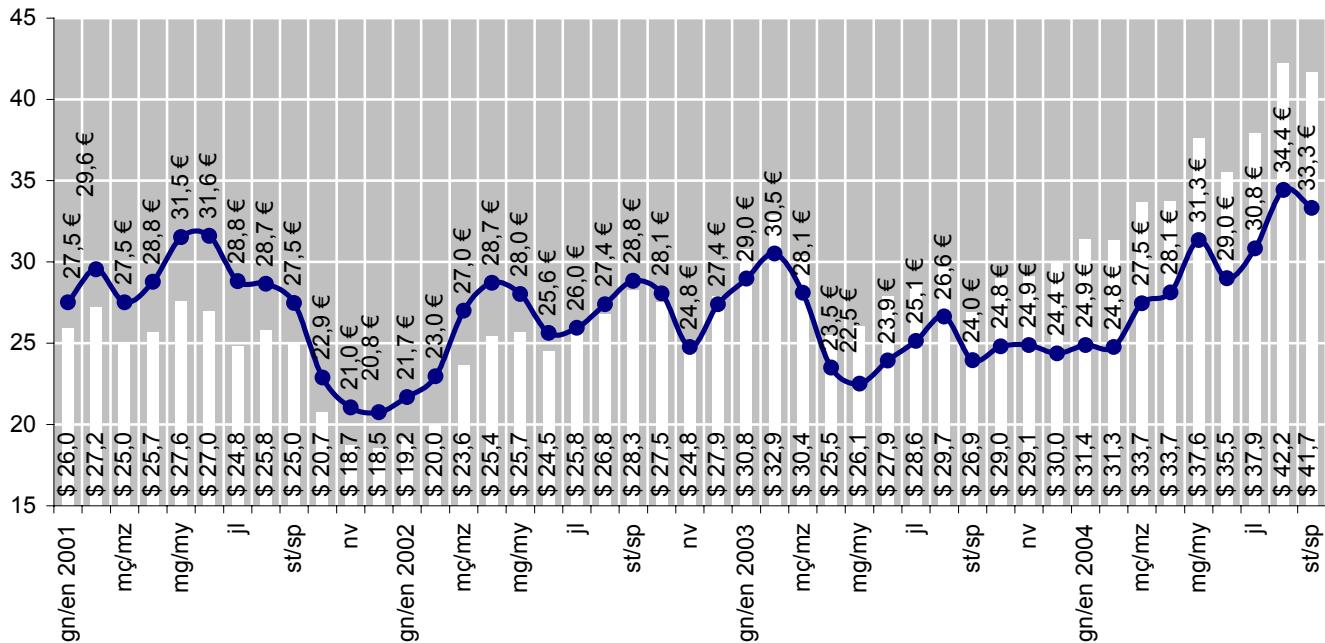

Preu del cru (petroli) per barril en dòlars i euros, mitjana simple dels preus de: Dated Brent, West Texas Intermediate, i Dubai Fateh

Font: Banc d'Espanya, FMI i elaboració pròpia

Precio del crudo (petróleo) por barril en dólares y euros, media simple de los precios de: Dated Brent, West Texas Intermediate, y Dubai Fateh

Fuente: Banco de España, FMI y elaboración propia

2. Unió Europea

• Regne Unit

Durant el tercer trimestre el PIB del Regne Unit registra una taxa de creixement del 3,0%, amb la qual cosa es reflecteix certa desacceleració respecte al primer i segon trimestre (3,4% i 3,6%, respectivament). Així i tot, l'economia britànica encara mostra major dinamisme que la zona euro.

La demanda interna continua basant-se en la bona evolució del consum privat.

Pel costat de l'oferta, cal comentar la millora en la producció industrial, així com la millor evolució de la construcció.

La taxa d'atur harmonitzada es manté estable en el 4,6% (juliol), la qual roman en nivells mínims històrics.

Després del màxim anual en les taxes de variació de l'índex de preus al juny amb un 1,6%, en el tercer trimestre la inflació ha anat disminuint fins arribar a un 1,1% al setembre.

• Zona euro

L'economia de la zona euro arriba a una taxa de creixement econòmic en el tercer trimestre d'un 1,9%, sense registrar variació significativa respecte al trimestre anterior, i s'ajusta a les expectatives donades per a la segona meitat de l'any.

El creixement econòmic segueix basant-se en la demanda externa. La demanda interna continua sense millorar respecte al trimestre anterior com a conseqüència del refredament del consum de les famílies i la recuperació insuficient de les inversions empresarials.

En el mercat laboral la taxa d'atur continua estancada en el 9,0%. Encara que els indicadors d'atur i d'ocupació tot just mostren canvis respecte al trimestre anterior, es confia que es recuperin lentament a curt i mitjà termini.

La taxa d'inflació de la zona euro disminueix del 2,4% interanual al juny al 2,1% al setembre, sense estar excessivament afectada pels efectes dels continus augmentos en el preu del petroli. Ha estat en el mes d'octubre quan la taxa d'inflació ha tornat al 2,4%, afectada per l'alça dels preus energètics.

Unión Europea

• Reino Unido

En el tercer trimestre el PIB del Reino Unido registra una tasa de crecimiento del 3,0%, con lo que se refleja cierta desaceleración respecto al primer y segundo trimestre (3,4% y 3,6% respectivamente). Aún así, la economía británica sigue mostrando mayor dinamismo que la Zona euro.

La demanda interna continua apoyándose en la buena evolución del consumo privado.

Por el lado de la oferta, comentar la mejora en la producción industrial, así como la mejor evolución de la construcción.

La tasa de paro armonizada se mantiene estable en el 4,6% (julio), permaneciendo en niveles mínimos históricos.

Después del máximo anual en las tasas de variación del índice de precios en junio con un 1,6%, en el tercer trimestre la inflación ha ido disminuyendo hasta llegar a un 1,1% en septiembre.

• Zona euro

La economía de la zona euro alcanza una tasa de crecimiento económico en el tercer trimestre de un 1,9%, sin registrar variación significativa respecto al trimestre anterior, y ajustándose a las expectativas dadas para la segunda mitad del año.

El crecimiento económico sigue basándose en la demanda externa. La demanda interna sigue sin mejorar respecto al trimestre anterior como consecuencia del enfriamiento del consumo de las familias y la insuficiente recuperación de las inversiones empresariales.

En el mercado laboral la tasa de paro continua estancada en el 9,0%. Aunque los indicadores de paro y de ocupación apenas muestran cambios respecto al trimestre anterior, se confía en su paulatina recuperación a corto y medio plazo.

La tasa de inflación en la zona euro disminuye del 2,4% interanual en junio al 2,1% en septiembre, sin estar excesivamente afectada por los efectos de los continuos aumentos en el precio del petróleo. Ha sido en el mes de octubre cuando la tasa de inflación ha vuelto al 2,4%, afectada por el alza de los precios energéticos.

- Alemania

El producte interior brut alemany va augmentar un 1,3% interanual durant el tercer trimestre de 2004, taxa similar a la del trimestre anterior, però segueix duplicant el 0,8% del primer trimestre.

La recuperació de l'economia alemanya mostra signes d'alentiment. El creixement de les exportacions, en les quals s'ha basat la recuperació, s'ha desaccelerat durant els mesos d'estiu. La demanda interna segueix sense millorar.

La taxa d'atur segueix augmentant i arriba al 9,9% a l'agost i setembre. Les reformes en el mercat laboral no entraran en vigor fins a l'any 2005 i els seus efectes es percebren molt de mica en mica.

La taxa de variació de l'IPC d'octubre (2,2%) s'ha incrementat respecte al setembre (1,9%).

- França

La taxa interanual de creixement de França va ser del 2,8% en el segon trimestre, després de ser revisat a l'alça, i va millorar les expectatives de creixement per al conjunt de l'any. Es confirma la consolidació de la recuperació.

L'origen d'aquesta reactivació econòmica es troba en el dinamisme de la demanda interna, sobretot en el consum intern a través de l'increment de la despesa de les llars, i una mica menys per la recuperació de la inversió.

La taxa d'atur es manté estable en el 9,9% durant tots els mesos del tercer trimestre.

La inflació es manté entorn del 2% durant el segon i el tercer trimestre; és en el mes d'octubre que arriba a una variació del 2,2% interanual.

- Itàlia

El producte interior brut italià creix un 1,3% en el tercer trimestre, sense mostrar canvis significatius respecte de l'anterior trimestre. Tot i que significa certa acceleració sobre la taxa de la primera cambra de l'any (0,8%), la recuperació és més lleu que en el conjunt de la zona euro.

La millora del sector exterior torna a ser el motor de l'economia. En la demanda interna, es reactiva la inversió, però el consum no es recupera.

La taxa de variació interanual de l'índex de preus al consum va disminuir quatre desenes d'agost a setembre, i es va situar en el 2,1%.

- Alemania

El producto interior bruto alemán aumentó un 1,3% interanual en el tercer trimestre de 2004, tasa similar a la del anterior trimestre, pero sigue duplicando el 0,8% del primer trimestre.

La recuperación de la economía alemana muestra signos de ralentización. El crecimiento de las exportaciones, en las que se ha basado la recuperación, se ha desacelerado durante los meses de verano. La demanda interna sigue sin mejorar.

La tasa de paro sigue aumentando, alcanzando el 9,9% en agosto y septiembre. Las reformas en el mercado laboral no entrarán en vigor hasta el año 2005 y sus efectos se percibirán muy lentamente.

La tasa de variación del IPC de octubre (2,2%) se ha incrementado respecto a septiembre (1,9%).

- Francia

La tasa interanual de crecimiento de Francia fue del 2,8% en el segundo trimestre, tras ser revisado al alza, y mejorando las expectativas de crecimiento para el conjunto del año. Se confirma la consolidación de la recuperación.

El origen de esta reactivación económica cabe encontrarlo en el dinamismo de la demanda interna, fundamentalmente en el consumo interno a través del incremento del gasto de los hogares, y en menor medida por la recuperación de la inversión.

La tasa de paro se mantiene estable en el 9,9% durante todos los meses del tercer trimestre.

La inflación se mantiene en torno al 2% durante el segundo y el tercer trimestre; es en el mes de octubre que alcanza una variación del 2,2% interanual.

- Italia

El producto interior bruto italiano crece un 1,3% en el tercero trimestre, sin mostrar cambios significativos respecto del anterior trimestre. Si bien significa cierta aceleración sobre la tasa del primer cuarto del año (0,8%), la recuperación es más leve que en el conjunto de la Zona euro.

La mejora del sector exterior vuelve a ser el motor de la economía. En la demanda interna, se reactiva la inversión, pero el consumo no se recupera.

La tasa de variación interanual del índice de precios al consumo disminuyó cuatro décimas de agosto a septiembre, situándose en el 2,1%.

3 | Espanya

España

Previsions macroeconòmiques

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari.
Taxes de variació interanuals, preus constants de 1995 (en %)

	2004	2005	
Despesa en consum final	3,4	3,3	Gasto en consumo final
Consum final de les llars	3,2	3,2	Consumo final de hogares
Consum final de les AP	4,0	3,5	Consumo final de AA.PP
Formació bruta del capital fix	3,8	4,0	Formación bruta de capital fijo
Béns d'equipament	2,2	5,1	Bienes de equipo
Construcció	4,2	3,2	Construcción
Variació d'existències ¹	0,1	0,0	Variación de existencias ¹
Demanda interna ¹	3,5	3,4	Demandta interna ¹
Exportació de béns i serveis	4,8	6,4	Exportación bienes y servicios
Importació de béns i serveis	6,9	7,3	Importación de bienes y servicios
PIB a preus de mercat	2,6	2,9	PIB a precios de mercado
Ocupació ²	2,2	2,2	Ocupación ²
Atur (% pobl. activa, EPA)	11,1		Paro (% pobl. activa, EPA)

¹. Aportació al creixement del PIB a preus de mercat

². Llocs de feina equivalents a temps complet

Font: Ministeri d'Economia, previsions macroeconòmiques. Setembre de 2004

El producte interior brut (PIB) d'Espanya té un creixement interanual del 2,6% en el tercer trimestre, variació igual que la registrada durant el trimestre precedent.

- Demanda

La demanda interna s'accelera, sobretot per la bona evolució que té la inversió; mentre que la demanda externa incrementa la seva aportació negativa.

L'acceleració de la demanda interna durant el trimestre és deguda sobretot al bon comportament de la inversió. La inversió en béns d'equip té un creixement interanual (9,8%) que suposa més del doble del trimestre anterior, i la inversió en construcció prossegueix amb un creixement notable (4,5%). D'altra banda el consum continua amb el mateix creixement del període anterior.

La demanda externa incrementa la seva aportació negativa al PIB. El creixement de les importacions es veu protegit per l'augment de la demanda interna i per la fortalesa de l'euro. L'augment del preu del petroli també fa que augmenti el valor de les importacions a causa de l'escassa elasticitat de la demanda de petroli respecte als preus. Respecte a les exportacions, el seu valor augmenta durant el tercer trimestre, però aquest augment encara és inferior al de les importacions.

Previsiones macroeconómicas

Datos corregidos de efectos estacionales y de calendario. Tasas de variación interanuales, precios constantes de 1995 (en %)

	2004	2005	
Despesa en consumo final	3,4	3,3	Gasto en consumo final
Consumo final de hogares	3,2	3,2	Consumo final de hogares
Consumo final de AA.PP	4,0	3,5	Consumo final de AA.PP
Formación bruta de capital fijo	3,8	4,0	Formación bruta de capital fijo
Bienes de equipo	2,2	5,1	Bienes de equipo
Construcción	4,2	3,2	Construcción
Variación de existencias ¹	0,1	0,0	Variación de existencias ¹
Demandta interna ¹	3,5	3,4	Demandta interna ¹
Exportación bienes y servicios	4,8	6,4	Exportación bienes y servicios
Importación de bienes y servicios	6,9	7,3	Importación de bienes y servicios
PIB a precios de mercado	2,6	2,9	PIB a precios de mercado
Ocupación ²	2,2	2,2	Ocupación ²
Paro (% pobl. activa, EPA)	11,1		Paro (% pobl. activa, EPA)

¹. Aportación al crecimiento del PIB a precios mercado

². Puestos de trabajo equivalentes a tiempo completo

Fuente: Ministerio de Economía, previsiones macroeconómicas. Septiembre de 2004

El Producto Interior Bruto (PIB) de España tiene un crecimiento interanual del 2,6% en el tercer trimestre, siendo esta variación la misma que la registrada en el trimestre precedente.

- Demanda

La demanda interna se acelera, básicamente por la buena evolución que tiene la inversión; mientras que la demanda externa incrementa su aportación negativa.

La aceleración de la demanda interna durante el trimestre es debida fundamentalmente al buen comportamiento de la inversión. La inversión en bienes de equipo tiene un crecimiento interanual (9,8%) que supone más del doble del trimestre anterior, y la inversión en construcción prosigue con un crecimiento notable (4,5%). Por su parte el consumo continua con el mismo crecimiento del período anterior.

La demanda externa incrementa su aportación negativa al PIB. El crecimiento de las importaciones se ve respaldado por el aumento de la demanda interna y por la fortaleza del euro; el aumento del precio del petróleo también hace que aumente el valor de las importaciones debido a la escasa elasticidad de la demanda de petróleo respecto a los precios. Respecto a las exportaciones, su valor aumenta durante el tercer trimestre, pero dicho aumento sigue siendo inferior al de las importaciones.

Evolució i perspectives de l'economia espanyola
 Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari.
 Taxes de variació interanuals, preus constants
 de 1995 (en %)

Evolución y perspectivas de la economía española
 Datos corregidos de efectos estacionales y calendario.
 Tasas de variación interanuales, precios constantes
 de 1995 (en %)

	Trimestral (a)											
	2002		2003				2004					
	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III			
Despesa en consum final	3,4	3,7	3,1	2,9	3,2	3,2	3,6	3,6	3,7	Gasto en consumo final		
Consum final de les Illes	3,1	3,7	2,8	2,7	3,0	2,9	3,3	3,4	3,4	Consumo final de hogares		
Consum final de les AP	4,2	3,9	4,0	3,5	3,8	4,2	4,3	4,3	4,4	Consumo final de AA.PP.		
Formació bruta del capital fix	1,9	4,1	3,4	3,6	3,1	2,6	2,7	4,1	5,9	Formación bruta de capital fijo		
Béns d'equipament	-6,3	3,7	1,7	1,7	1,0	-0,3	-0,4	4,3	9,8	Bienes de equipo		
Construcció	6,3	4,6	4,2	4,6	4,1	4,2	4,3	4,2	4,5	Construcción		
Variació d'existències ¹	-0,9	-0,3	-0,8	-0,2	0,9	0,4	0,2	0,3	0,2	Variación de existencias ¹		
Demandada interna ¹	2,1	3,6	2,4	2,9	4,2	3,6	3,6	4,2	4,6	Demandada interna ¹		
Exportació de béns i serveis	3,0	4,7	1,9	3,9	3,1	1,6	5,5	3,5	4,2	Exportación bienes y servicios		
Importació de béns i serveis	2,7	9,3	2,8	4,7	7,9	2,7	7,8	8,1	9,6	Importación bienes y servicios		
PIB a preus de mercat	2,2	2,1	2,1	2,5	2,6	2,8	2,7	2,6	2,6	PIB a precios de mercado		
Agrari i pesquer	3,9	-6,6	-2,9	-1,7	-1,2	0,5	1,0	-0,7	-0,1	Agrario y pesquero		
Energia	0,7	0,3	0,3	0,9	2,9	1,2	-0,7	2,3	2,2	Energía		
Indústria	1,0	2,3	1,9	1,3	0,6	1,2	1,9	2,3	2,9	Industria		
Construcció	6,5	4,0	4,4	5,1	4,1	3,5	3,6	3,4	3,8	Construcción		
Serveis	2,2	2,6	1,9	2,2	2,5	2,7	3,2	2,9	2,7	Servicios		
Serveis de mercat	2,1	2,7	1,5	2,1	2,4	2,4	3,1	2,8	2,4	Servicios de mercado		
Serveis de no mercat	2,4	1,9	3,1	2,8	3,3	3,9	3,4	3,2	3,4	Servicios de no mercado		
Ocupació ²	1,6	1,3	1,3	1,5	2,0	2,1	2,1	2,0	2,1	Ocupación ²		
Atur (% pobl. activa, EPA)	11,4	11,5	11,7	11,1	11,2	11,2	11,4	10,9	10,5	Paro (% pobl. activa, EPA)		
Índex de preus de consum³	3,5	4,0	3,7	2,8	2,9	2,7	2,2	3,2	3,6	Índice de precios consumo³		

AP: administracions públiques

EPA: enquesta de població activa

1. Aportació al creixement del PIB a preus de mercat

2. Llocs de feina equivalents a temps complet

3. Dades d'octubre

Font: Institut Nacional d'Estadística

AA.PP.: administraciones públicas

EPA: Encuesta de población activa

1. Aportación al crecimiento del PIB a precios de mercado

2. Puestos de trabajo equivalentes a tiempo completo

3. Dato de octubre

Fuente: Instituto Nacional de Estadística

• Oferta

L'aportació al creixement del PIB de totes les branques d'activitat és positiva en el tercer trimestre, excepte l'agricultura (-0,1%).

La indústria mostra una notable millora en la seva activitat en el tercer trimestre, al mateix temps que el sector energètic manté les mateixes taxes de creixement estable del trimestre anterior. L'índex de producció industrial (IPI) millora els nivells de l'any passat i es recupera durant el segon semestre de 2004.

La taxa d'avanç interanual del PIB de la construcció obté en el tercer trimestre el major creixement de l'any, amb un 3,8%. Segueix essent el sector que obté el major creixement en l'oferta.

• Oferta

La aportación al crecimiento del PIB de todas las ramas de actividad es positiva en el tercer trimestre, excepto la agricultura (-0,1%).

La industria muestra una notable mejora en su actividad en el tercer trimestre, al tiempo que el sector energético mantiene las mismas tasas de crecimiento estable del trimestre anterior. El índice de producción industrial (IPI) mejora los niveles del año pasado y se recupera durante el segundo semestre de 2004.

La tasa de avance interanual del PIB de la construcción obtiene en el tercer trimestre el mayor crecimiento del año, con un 3,8%. Sigue siendo el sector que obtiene el mayor crecimiento en la oferta.

Els serveis de mercat es desacceleraren: la lenta recuperació de les economies europees afecta negativament el sector del comerç; el transport i les comunicacions tenen una aportació positiva, i l'activitat turística és la que registra un creixement menor. Mentre que els serveis de no mercat tenen una evolució superior a la del segon trimestre.

- Ocupació

En el tercer trimestre el mercat laboral es caracteritza per un creixement del 2,1% interanual en l'ocupació, que suposa una creació neta de 332.000 llocs de feina.

Per altra banda, la taxa d'atur és el 10,5% de la població activa en el tercer trimestre, cosa que suposa una millora de quatre desenes respecte a la del trimestre anterior.

- Preus

L'índex de preus al consum arriba a una variació del 3,6% interanual el mes d'octubre, i posa fi a la desacceleració que s'estava produint des del juny. L'evolució del preu del petroli té un gran pes en la inflació d'octubre, tot i que cal aclarir que gràcies a l'apreciació de l'euro amb del dòlar s'ha suavitzat aquest efecte als països de la zona euro.

La variació de l'IPSEBENE, índex de preus de serveis i béns elaborats no energètics, s'ha mantingut en el 2,9% interanual des d'agost fins a l'octubre. La variació que sí és significativa és la dels preus energètics, que s'incrementa en gairebé 6 punts percentuals durant el mes d'octubre. La bona evolució dels preus dels aliments no elaborats continua i la seva variació interanual se situa per sota del 2% al setembre i l'octubre; a diferència de les importants pujades que aquests aliments han tingut durant els darrers anys.

Los servicios de mercado se desaceleran: la lenta recuperación de las economías europeas afecta negativamente al sector del comercio, el transporte y las comunicaciones tienen una aportación positiva, y la actividad turística es la que registra un crecimiento menor. Mientras que los servicios de no mercado tienen una evolución superior a la del segundo trimestre.

- Ocupación

En el tercer trimestre el mercado laboral se caracteriza por un crecimiento del 2,1% interanual en la ocupación, que supone una creación neta de 332.000 puestos de trabajo.

Por otra parte, la tasa de paro es el 10,5% de la población activa en el tercer trimestre, lo que supone una mejora de cuatro décimas respecto a la del trimestre anterior.

- Precios

El índice de precios al consumo alcanza una variación del 3,6% interanual en el mes de octubre, poniendo fin a la desaceleración que se estaba dando desde junio. La evolución del precio del petróleo tiene un gran peso en la inflación de octubre, si bien cabe aclarar que gracias a la apreciación del euro frente al dólar se ha suavizado dicho efecto en los países de la Zona euro.

La variación del IPSEBENE, índice de precios de servicios y bienes elaborados no energéticos, se ha mantenido en el 2,9% interanual desde agosto hasta octubre. La variación que sí es significativa es la de los precios energéticos, que se incrementa en casi 6 puntos porcentuales durante el mes de octubre. La buena evolución de los precios de los alimentos no elaborados continúa y su variación interanual se sitúa por debajo del 2% en septiembre y octubre; a diferencia de las importantes subidas que estos alimentos han tenido durante los últimos años.

4. Illes Balears

Islas Baleares

Evolució i perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB a preus constants (en %)

	Anual				2002				Trimestral							
	2001		2003	2004		I	II	III	IV	I	II	III	IV			
			(e)	(p)						I(a)	II(e)	III				
Zona €	1,6	0,9	0,6	2,2	0,5	0,9	1,0	1,1	0,7	0,1	0,4	0,7	1,3	2,0	1,9	Zona €
Espanya	2,8	2,2	2,5	2,6	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	2,5	2,6	2,8	2,7	2,6	2,6	España
Balears	3,3	0,9	0,7	1,4-1,5	1,2	0,9	0,7	0,7	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	1,1	1,5	Baleares
Mallorca	3,3	0,8	0,7	1,2-1,5	1,1	0,8	0,6	0,5	0,5	0,5	0,8	0,8	0,9	1,2	1,5	Mallorca
Menorca	3,2	1,9	1,2	1,4-1,5	2,2	1,9	1,5	1,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,3	1,1	1,5	Menorca
Pitiüses	2,9	0,9	0,5	0,9-1,0	1,5	0,5	0,8	0,6	0,7	0,5	0,3	0,4	0,5	0,8	1,1	Pitiüses

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació; INE; Banc d'Espanya

a: avanç

e: estimació

p: previsió

Evolución y perspectivas de la economía balear

Tasas de variación del PIB a precios constantes (en %)

	Anual				2002				Trimestral							
	2001		2003	2004		I	II	III	IV	I	II	III	IV			
			(e)	(p)						I(a)	II(e)	III				
Zona €	1,6	0,9	0,6	2,2	0,5	0,9	1,0	1,1	0,7	0,1	0,4	0,7	1,3	2,0	1,9	Zona €
España	2,8	2,2	2,5	2,6	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	2,5	2,6	2,8	2,7	2,6	2,6	España
Baleares	3,3	0,9	0,7	1,4-1,5	1,2	0,9	0,7	0,7	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	1,1	1,5	Baleares
Mallorca	3,3	0,8	0,7	1,2-1,5	1,1	0,8	0,6	0,5	0,5	0,5	0,8	0,8	0,9	1,2	1,5	Mallorca
Menorca	3,2	1,9	1,2	1,4-1,5	2,2	1,9	1,5	1,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,3	1,1	1,5	Menorca
Pitiüses	2,9	0,9	0,5	0,9-1,0	1,5	0,5	0,8	0,6	0,7	0,5	0,3	0,4	0,5	0,8	1,1	Pitiüses

Fuente: Consejería de Economía, Hacienda e Innovación; INE; Banco de España

a: avance

e: estimación

p: previsión

Les previsions de creixement del producte interior brut de les Balears per a 2004 són entre un 1,4% i un 1,5%. Aquesta previsió de creixement es manté dins l'interval inicial i suposa una millora respecte als dos anys anteriors.

- Anàlisi per sectors

El sector primari durant el tercer trimestre confirma la bona evolució de l'activitat, amb una taxa de creixement per a 2004 que se situa entre el 2,7% i el 3,3%, xifra que duplica el creixement de l'any anterior. Els indicadors econòmics —facturació elèctrica, vendes de gasoil B i matriculació de tractors— confirmen aquesta tendència positiva.

El sector industrial i energètic, des del primer fins al tercer trimestre de 2004, mantenen estables les taxes de creixement entorn del 0,9% interanual; encara que no arriben a consolidar una forta tendència de creixement. Aquests sectors són els que s'han vist més perjudicats per la pujada del preu del petroli a causa dels majors costos de transport i producció. Destaca el bon comportament de les exportacions en calçat, joieria, aixetes i mobles.

La construcció mostra un possible canvi de tendència en les seves taxes de creixement trimestrals, cosa que es reflecteix en l'atenuació del descens del nombre d'assalariats. D'altra banda, el preu de l'habitatge continua un ritme de creixement elevat.

La recuperació en els serveis segueix vigent durant el tercer trimestre de 2004. Així es mostra en l'evolució dels principals indicadors del sector que en la segona meitat d'any s'estan fortificant. Un exemple d'això el tenim en el ritme de generació d'ocupació que s'accelera de mica en mica durant el mes de setembre, la qual cosa confirma la tònica de relativa solidesa del mercat de treball durant el període estiuenc.

Las previsiones de crecimiento del producto interior bruto de Baleares para 2004 son de entre un 1,4% y un 1,5%. Esta previsión de crecimiento se mantiene dentro de la horquilla inicial y supone una mejora respecto a los dos años anteriores.

- Análisis por sectores

El sector primario en el tercer trimestre confirma la buena evolución de su actividad, con una tasa de crecimiento para 2004 que se sitúa entre el 2,7% y el 3,3%, cifra que duplica el crecimiento del año anterior. Los indicadores económicos —facturación eléctrica, ventas de gasoil B y matriculación de tractores— confirman dicha tendencia positiva.

El sector industrial y energético, desde el primer hasta el tercer trimestre de 2004, mantienen estables sus tasas de crecimiento en torno al 0,9% interanual; aunque no llegan a consolidar una fuerte tendencia de crecimiento. Estos sectores son los que se han visto más perjudicados por la subida del precio del petróleo debido a los mayores costes de transporte y producción. Destaca el buen comportamiento de las exportaciones en calzado, joyería, grifería y muebles.

La construcción muestra un posible cambio de tendencia en sus tasas de crecimiento trimestrales, lo que se refleja en la atenuación del descenso del número de asalariados. Por su parte, el precio de la vivienda continua con un ritmo de crecimiento elevado.

La recuperación en los servicios sigue vigente durante el tercer trimestre de 2004. Así se muestra en la evolución de los principales indicadores del sector que en la segunda mitad de año se están fortaleciendo, ejemplo de ello lo tenemos en el ritmo de generación de empleo que se acelera ligeramente en el mes de septiembre, confirmando la tónica de relativa solidez del mercado de trabajo durante el período veraniego.

- Anàlisi per illes

Es confirma la recuperació de l'economia balear, encara que l'inici d'aquesta recuperació s'hagi endarrerit una mica més del que s'esperava. La taxa de creixement anual per al tercer trimestre és de l'1,5%, i reflecteix una recuperació respecte als trimestres anteriors. Per al quart trimestre es preveu que aquesta recuperació continuï.

A Mallorca es preveu que el creixement econòmic de 2004 es consoldi i dupliqui el creixement de l'any anterior, i registri una taxa com a mínim de l'1,2% i com a màxim de l'1,5%.

L'economia de Menorca es recupera en el tercer trimestre de la desacceleració soferta durant la primera meitat de l'any, amb la qual cosa es preveu una taxa de creixement per a 2004 entre l'1,4% i l'1,5%. El turisme britànic, que té gran pes a l'Illa, es manté estable, però la resta d'indicadors econòmics (assalariats, facturació elèctrica i projectes visats pel col·legi d'arquitectes) sí que reflecteixen una bona evolució.

La previsió econòmica de les Pitiüses per a 2004 continua amb taxes de creixement no gaire elevades (entre 0,9% i 1,0%). Encara que continua l'evolució positiva iniciada fa ja un any, els seus nivells de creixement encara són inferiors o iguals a l'1%. Els indicadors econòmics semblen haver canviat la tendència i passen a confirmar la millor evolució de l'economia.

- Análisis por islas

Se confirma la recuperación de la economía balear, aunque el inicio de esta recuperación se haya atrasado algo más de lo esperado. La tasa de crecimiento anual para el tercer trimestre es del 1,5%, y refleja una recuperación respecto a los trimestres anteriores. Para el cuarto trimestre se prevé que dicha recuperación continúe.

En Mallorca se prevé que el crecimiento económico de 2004 se consolide y duplique el crecimiento del año anterior, registrando una tasa como mínimo del 1,2% y como máximo del 1,5%.

La economía de Menorca se recupera en el tercer trimestre de la desaceleración sufrida durante la primera mitad del año, con lo que se prevé una tasa de crecimiento para 2004 de entre 1,4% y el 1,5%. El turismo británico, que tiene gran peso en la isla, se mantiene estable; pero el resto de indicadores económicos (asalariados, facturación eléctrica y proyectos visados por el colegio de Arquitectos) si que reflejan una buena evolución.

La previsión económica de las Pitiusas para 2004 continúa con tasas de crecimiento no muy elevadas (entre 0,9% y 1,0%). Aunque continúa la evolución positiva iniciada hace ya un año, sus niveles de crecimiento siguen siendo inferiores o iguales a 1%. Los indicadores económicos parecen haber cambiado su tendencia y pasan a confirmar la mejor evolución de la economía.

4.1 Agricultura, ramaderia i pesca

Agricultura, ganadería y pesca

Agricultura, ramaderia i pesca	
Taxes de variació interanual del PIB a preus constants (en %)	
2001	2002
0,3	2,6

a: avanç

e: estimació

p: previsió

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

Continuen les perspectives de creixement del sector agrari i pesquer entre un 2,8% i el 3,3%, principalment per les bones collites i els seus preus.

El nombre d'afiliats a la Seguretat Social creix en el període de gener a octubre un 2,5% en relació amb el mateix període de l'any anterior.

Quant a la resta d'indicadors —facturació elèctrica, vendes de gasoil B i matriculació de tractors— s'observen tendències positives de creixement en el mes de setembre.

- Agricultura

L'absència de precipitacions està retardant especialment la sembra d'aquells productes que necessiten una terra banyada i tova, a més de la paralització del creixement del farratge sembrat per a aliment del bestiar.

La producció de fruites i hortalisses ha estat bona enguany, tot i que la prolongació del període hivernal ha provocat que les dues primeres collites de la temporada estival s'ajuntin en un mateix espai de temps, i s'ha incrementat considerablement l'oferta durant el passat mes de juliol, cosa que ha provocat una baixada en els preus.

Les primeres estimacions quant a la temporada de l'ametlla assenyalen una producció superior en un 70% a la de 2003, amb preus un 50% més alts.

L'inici de la campanya de l'ametlla coincideix amb l'entrada en funcionament de la renovada política agrària comunitària (PAC) a la nostra comunitat. Tots els propietaris de fruita seca percebran 241 euros per hectàrea conreada dins la nova línia comunitària en matèria agrària.

La fi de l'estiu també marca la recol·lecció de la garrova. A pesar que la producció no ha estat homogènia a totes les comarques, la collita és abundant amb uns preus molt per sobre dels acostumats.

Agricultura, ganadería y pesca	
Tasas de variación interanual del PIB a precios constantes (en %)	
2003 (e)	2004 (p)
1,4	2,8 – 3,3

a: avance

e: estimación

p: previsión

Fuente: Consejería de Economía, Hacienda e Innovación

Continúan las perspectivas de crecimiento del sector agrario y pesquero de entre un 2,8% y el 3,3%, principalmente por las buenas cosechas y sus precios.

El número de afiliados a la Seguridad Social crece en el período de enero a octubre un 2,5% en relación al mismo período del año anterior.

En cuanto al resto de indicadores, -facturación eléctrica, ventas de gasoil B y matriculación de tractores- se observan tendencias positivas de crecimiento en el mes de septiembre.

- Agricultura

La ausencia de precipitaciones está retrasando la siembra especialmente en aquellos productos que necesitan de una tierra mojada y blanda, además de la paralización del crecimiento del forraje sembrado para alimento del ganado.

La producción de frutas y hortalizas ha sido buena este año, si bien la prolongación del período invernal provocó que las dos primeras cosechas de la temporada estival se juntaran en un mismo espacio de tiempo, incrementándose considerablemente la oferta durante el pasado mes de julio, lo que provocó una bajada en los precios.

Las primeras estimaciones en cuanto a la temporada de la almendra hablan de una producción superior en un 70% a la de 2003, con precios un 50% más altos.

El inicio de la campaña de la almendra coincide con la entrada en funcionamiento de la renovada Política Agraria Comunitaria (PAC) en nuestra comunidad. Todos los propietarios de fruto seco percibirán 241 euros por hectárea cultivada dentro de la nueva línea comunitaria en materia agraria.

El fin del verano también marca la recolección de la algarroba. A pesar de que la producción no ha sido homogénea en todas las comarcas, la cosecha es abundante con unos precios muy por encima de los acostumbrados.

Indicadors de l'agricultura i la pesca			Indicadores de la agricultura y la pesca		
	Darrera dada Último dato	Cicle-tendència Ciclo-tendencia $T_{t-k}^t(\%)$			
Facturació elèctrica (MWh)	st 9.008		3,5	Facturación eléctrica (MWh)	
	st 6.566		1,5		
	st 763		6,7		
	st 1.679		9,7		
Gasoil B, vendes (m³)	st 8.012		4,4	Gasóleo B, ventas (m³)	
	st 5.964		1,4		
	st 794		28,2		
	st 1.254		7,3		
Sector agrari				Sector agrario	
Afiliats a la SS	oct 7.554		2,5*	Afiliados a la SS	
Assalariats	oct 1.094		5,7*	Asalariados	
Règim especial agrari ¹	oct 5.285		1,2	Régimen especial agrario ¹	
Autònoms	oct 1.174		6,2*	Autónomos	
Matriculació de tractors	st 4		13,0	Matriculación de tractores	
Sector pesquer				Sector pesquero	
Afiliats al règim especial de la mar ²	oct 2.200		-1,8	Afiliados régimen especial del mar ²	

Font: Gesa-Endesa, CLH, TTSS, SOIB, DGT, ISM

1. Assalariats i autònoms

2. Inclou pesca i transport marítim

*. Variació interanual gener-octubre

Fuente: Gesa-Endesa, CLH, TTSS, SOIB, DGT, ISM

1. Asalariados y autónomos

2. Incluye pesca y transporte marítim

*. Variación interanual enero-octubre

S'espera una bona producció d'oli d'oliva en la campanya que acaba de començar, tant en quantitat com en qualitat.

- Ramaderia

El Govern té previst gestionar ajudes a aquells propietaris d'explotacions lleteres que vulguin abandonar definitivament l'activitat i en conseqüència vulguin vendre la seva quota (límit de producció anual de llet assignat per la Unió Europea) al Fons Nacional de Reserva.

A Menorca, després de la reducció de compres per part de l'empresa Kraft, la Cooperativa Insular Ramadera (COINGA) transporta fora de l'illa entre 6 i 7 milions de litres que són envasats i comercialitzats a Catalunya per la Corporació Alimentària Peñasanta, amb la marca "Asturiana".

A causa del brot de llengua blava detectat a Menorca l'any passat, la venda d'animals vius encara és restringida dins la comunitat balear i Mallorca és l'únic mercat possible per als nombrosos vedells menorquins. La Conselleria d'Agricultura balear pagarà 30 euros per cada vedell comercialitzat a Mallorca.

Se espera una buena producción de aceite de oliva en la campaña recién comenzada, tanto en cantidad como en calidad.

- Ganadería

El Govern tiene previsto gestionar ayudas a aquellos propietarios de explotaciones lecheras que quieran abandonar definitivamente su actividad y en consecuencia quieran vender su cuota (límite de producción anual de leche asignado por la Unión Europea) al Fondo Nacional de Reserva.

En Menorca, tras la reducción de compras por parte de la empresa Kraft, la Cooperativa Insular Ganadera, (COINGA), transporta fuera de la isla entre 6 y 7 millones de litros que son envasados y comercializados en Cataluña por la Corporación Alimentaria Peñasanta, bajo la marca "Asturiana".

A causa del brote de lengua azul detectado en Menorca el año pasado, la venta de animales vivos sigue restringida dentro de la Comunidad balear y Mallorca es el único mercado posible para los numerosos terneros menorquines. La Consejería de Agricultura balear pagará 30 euros por cada ternero comercializado en Mallorca.

Exportacions des de les Balears.				Exportaciones desde Baleares			
Producte	Principals mercats exteriors	Tones Toneladas	Var. (%)	Milers d'€ Miles de €	Var. (%)	Producto	
Formatge	↓	10	-99,0	57	-98,2	Queso	
Patates	↗	24.633	42,5	13.215	61,6	Patatas	
Regne Unit		15.418	52,9	8.641	74,2	Reino Unido	
Dinamarca		4.727	39,2	2.470	52,6	Dinamarca	
Goma de garroví	↓	779	-47,9	5.949	-27,8	Goma de garrofín	
Alemanya		368	-41,6	2.987	-20,9	Alemania	
Japó		120	-53,5	915	-46,2	Japón	
Ametles	↓	103	-33,6	438	-19,2	Almendras	
Vins i licors	↓	305	-20,3	1.419	46,1	Vinos y licores	

- Pesca

La producció pesquera declarada a les Illes Balears en el tercer trimestre va ser de 923.884 Kg, amb un valor en primera venda de 6.872.027 euros.

Quant a les captures, no hi ha grans diferències respecte del 2003: la més notòria és que en 2004 apareixen el musclos (cultivats a Maó) en substitució del pop. També és significativa la minva en les captures d'espècies poc preuades (sorells, alatxa) però molt abundants.

Pel que fa al valor econòmic en primera venda, a més dels grans increments que es donen en espècies com la gamba, la llagosta o el cap-roig, apareixen el lluç i el gall de Sant Pere, que substitueixen espècies de menys qualitat com la morralla o el peix espasa.

- Mercats exteriors

La caiguda de les exportacions per part de Kraft de formatges elaborats a Menorca explica la disminució en les exportacions d'aquest sector.

Les exportacions de patates varen augmentar en el lapse de gener a agost un 61,6% en valor i un 42,5% en volum respecte al mateix període de l'any anterior, per la qual cosa s'estima que el seu preu de venda s'ha incrementat devers un 20%.

Les exportacions de goma de garroví registren un descens del 27,8% amb unes vendes de 5,9 milions d'euros. Aquest producte s'empra fonamentalment com a estabilitzant de gelats, refrescs, sopes, salses i rebosteria.

Les vendes a l'exterior d'ametlles es redueixen un 27,8% gràcies al bon comportament del mercat nacional, ja que la collita a la Península ha estat molt pobra. S'observa una demanda creixent d'ametlla de núcli simple per part de les fàbriques d'aperitius que repercuteix en la progressiva preferència d'unes varietats en detriment d'unes altres.

Augmenten les exportacions de vins i licors un 46,1%, amb un augment en el preu unitari de venda de gairebé el 26%.

Exportaciones desde Baleares			
Principales mercancías agrarias exportadas			
Enero a agosto 2004			

- Pesca

La producción pesquera declarada en las Islas Baleares en el tercer trimestre fue de 923.884 Kg, con un valor en primera venta de 6.872.027 euros.

Con respecto a las capturas, no hay grandes diferencias respecto al 2003: la más notoria es que en 2004 aparecen los mejillones (cultivados en Mahón) en sustitución del pulpo. También es significativa la mengua en las capturas de especies pocopreciadas (jureles, alacha) pero muy abundantes.

Por lo que respecta al valor económico en primera venta, además de los grandes incrementos que se dan en especies como la gamba, la langosta o el cabracho, aparecen la merluza y el pez de San Pedro, sustituyendo especies de menos calidad como la morralla o el pez espada.

- Mercados exteriores

La caída de las exportaciones por parte de Kraft de quesos elaborados en Menorca explica la disminución en las exportaciones de este sector.

Las exportaciones de patatas aumentaron en el lapso de enero a agosto un 61,6% en valor y un 42,5% en volumen respecto al mismo período del año anterior, por lo que se estima que su precio de venta se ha incrementado en aproximadamente un 20%.

Las exportaciones de goma de garrofín registran un descenso del 27,8% con unas ventas de 5,9 millones de euros. Este producto se emplea fundamentalmente como estabilizante de en helados, refrescos, sopas, salsas y repostería.

Las ventas al exterior de almendras se reducen un 27,8% gracias al buen comportamiento del mercado nacional, ya que la cosecha en la península ha sido paupérrima. Se observa una creciente demanda de almendra de núcleo simple por parte de las fábricas de aperitivos que repercute en la progresiva preferencia de unas variedades en detrimento de otras.

Aumentan las exportaciones de vinos y licores en un 46,1%, con un aumento en el precio unitario de venta de casi el 26%.

4.2 Indústria i energia

Branques de la indústria i l'energia									
Taxes de variació del PIB a preus constants (en %)									
	Anual				Trimestral				
	2001 (e)	2002 (e)	2003 (p)	2004	I	II	III	IV	2003 I II III IV
PIB	2,5	0,8	0,7	0,9-1,2	0,9	0,6	0,8	0,7	0,4 0,9 1,0

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

a: avanç

e: estimació

p: previsió

Industria y energía

Ramas de la industria y la energía									
Tasas de variación del PIB a precios constantes (en %)									
	Trimestral								
	2003 I II III IV	2004 I	II	III	IV	2004 I	II	III	
PIB	0,7	0,7	0,4	0,9	1,0	0,8	0,8	0,9	0,9

Fuente: Consejería de Economía, Hacienda e Innovación

a: avance

e: estimación

p: previsión

Indicadors de la indústria i l'energia

Indicadores de la industria y la energía

	Darrera dada Último dato			Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)		
Assalariats	oct	24.247		↘	-2,2	Asalariados
Autònoms ¹	oct	6.040		↗	-1,5	Autónomos ¹
Total hores treballades (milers) ²	jn	3.904,7		↗	-1,2	Total horas trabajadas (miles) ²
Facturació elèctrica (MWh)	st	25.281		↗	-1,3	Facturación eléctrica (MWh)
	st	21.057		↗	-1,6	
	st	2.988		↗	-1,2	
	st	1.236		↗	3,1	
Facturació indústria	st	24.275		↗	-0,5	Facturación industria
	st	20.121		↗	-0,5	
	st	2.944		↗	-1,5	
	st	1.210		↗	1,9	
Facturació generació d'energia	st	1.006		↘	-17,3	Facturación generación de energía
	st	936		↘	-20,7	
	st	44		↗	16,2	
	st	26		↗	45,8	
Índex d'activitat industrial	jl	161,7		↗	0,2	Índice de actividad industrial
Indicador de producció industrial	oct	103,1		↗	0,4	Indicador de producción industrial
...Energia	oct	133,7		↗	3,8	...Energía
...Béns de consum	oct	89,8		↘	-4,3	...Bienes de consumo
...Béns intermedis	oct	92,1		↗	0,6	...Bienes intermedios
Índex cartera comandes...						Índice cartera de pedidos...
...Béns industrials	st	-56		↘	-4,1	...bienes industriales
...Béns de consum	st	-100		↘	-11,6	...bienes de consumo

Font: TTSS, Gesa-Endesa, DG d'Economia, INE, MCYT

¹.Variación interanual gener-octubre

².Número d'hores efectives per nombre d'assalariats

Fuente: TTSS, Gesa-Endesa, DG de Economía, INE, MCYT

¹.Variación interanual enero-octubre

².Número de horas efectivas por número de asalariados

El sector industrial continua presentant estabilitat en la seva activitat productiva, generant una taxa de creixement interanual durant el tercer trimestre del 0,9%. La demanda interna manté una línia moderada, mentre que la demanda externa mostra una evolució positiva.

L'alt preu del petroli és un dels principals esculls amb els quals s'enfronta el sector, tot i que la fortalesa de l'euro n'ha suavitzat els efectes.

El nombre d'assalariats continua amb una tendència negativa (-2,2%) l'octubre, i no acaba de reflectir una recuperació clara. El nombre total d'hores treballades es manté estable.

La facturació elèctrica del subsector industrial es manté estable. En el cas del subsector energètic, la moderació de temperatures respecte de l'estiu de 2003 ha provocat un minvament concentrat a l'illa de Mallorca.

L'índex de producció industrial no registra variació significativa en la seva tendència, amb un increment del 0,4% l'octubre, el mateix increment que el mes passat. La branca més dinàmica es troba en l'energia (tendència del 3,8%), els bens intermediis resten estables (0,6%), mentre que l'índex de béns de consum cau un -4,3%. D'altra banda, l'índex d'activitat industrial resta estable.

L'índex de cartera de comandes se situa en nivells negatius tant per al conjunt del sector com per a la indústria de béns d'equip, i registra descensos interanuals negatius.

La facturació elèctrica per subsectors roman estable, destaca la disminució del -2,8% en la indústria de la rajola, teula i vidre, conseqüència de la insuficient reactivació de la construcció

El sector industrial continúa presentando estabilidad en su actividad productiva, generando una tasa de crecimiento interanual durante el tercer trimestre del 0,9%. La demanda interna mantiene una línea moderada, mientras que la demanda externa muestra una evolución positiva.

El alto precio del petróleo es uno de los principales escollos con los que se enfrenta el sector, si bien la fortaleza del euro ha suavizado sus efectos.

El número de asalariados continúa con una tendencia negativa (-2,2%) en octubre, y no acaba de reflejar una recuperación clara. El número total de horas trabajadas se mantiene estable.

La facturación eléctrica del subsector industrial se mantiene estable. En el caso del subsector energético, la moderación de temperaturas respecto del verano de 2003 ha provocado una merma concentrada en la isla de Mallorca.

El índice de producción industrial no registra variación significativa en su tendencia, con un incremento del 0,4% en octubre, el mismo incremento que el mes pasado. La rama más dinámica se encuentra en la energía (tendencia del 3,8%), los bienes intermedios se mantienen estables (0,6%), mientras que el índice de bienes de consumo cae un -4,3%. Por su parte, el Índice de Actividad Industrial resta estable.

El índice de cartera de pedidos se sitúa en niveles negativos tanto para el conjunto del sector, como para la industria de bienes de equipo, registrando descensos interanuales negativos.

La facturación eléctrica por subsectores permanece estable, destacando la disminución del -2,8% en la industria del ladrillo, teja y vidrio, consecuencia de la insuficiente reactivación de la construcción.

	Facturació elèctrica directa per activitats (MWh)			Facturación eléctrica directa por actividades (MWh)	
	Darrera dada	Último dato	Cicle-tendència	Ciclo-tendencia	
Agroalimentari	st	9.441		-0,9	Agroalimentario
	st	7.123		-1,5	
	st	1.763		-0,1	
	st	555		4,3	
Calçat, cuiro, tèxtil	st	1.359		0,1	Calzado, cuero, textil
	st	968		1,4	
	st	376		-3,1	
Fusta, moble	st	2.605		-1,2	Madera, mueble
Paper, arts gràfiques	st	1.706		1,1	Papel, artes gráficas
Ciment, calç, guix	st	5.368		1,7	Cemento, cal, yeso
	st	5.359		1,6	
Totxo, teula, vidre	st	1.100		-2,8	Ladrillo, teja, vidrio

Font: Gesa-Endesa

Fuente: Gesa-Endesa

- Exportacions

Dins el context internacional assistim a un increment del tipus de canvi de l'euro enfront del dòlar i a una progressiva evolució a l'alça del preu del petroli.

Els principals avantatges competitius del sector de la *pell, cuir i calçat* són disposar d'una mà d'obra molt especialitzada, oferir una àmplia gamma de productes amb una alta qualitat i disseny.

El millor comportament del consum privat dels nostres principals clients a l'exterior ha permès l'augment de les exportacions de *pell, cuir i tèxtil*.

El subsector de *peces i complements* que en acumulat de gener a agost arriba a un valor de 1,2 milions d'euros, incrementa les vendes un 64,9% respecte al mateix període de l'any anterior.

La indústria del *calçat* de gener a agost ha exportat productes per valor de 99,6 milions d'euros, un 24,3% més que el mateix lapse de l'any anterior. La millora se centra en les vendes a França, Itàlia i Alemanya. Per la seva banda, es continuen registrant descensos als mercats asiàtics fonamentalment a causa de la revaloració de l'euro enfront de les divises asiàtiques.

Quant a la *joyeria i bijuteria* destaquen les majors exportacions en joieria a França i els EUA. L'increment en les vendes d'ambdós mercats no assoleix compensar la caiguda de facturació en bijuteria.

Així mateix, s'incrementen les vendes a l'exterior de *grifons* un 47,3%, amb creixements en tots els mercats tradicionals. Les Illes Balears compten amb sis empreses exportadores d'aquest producte.

Finalment, es continuen registrant increments en les exportacions de *mobles* (70,7%), lligades a l'equipament d'establiments hotelers de cadenes amb seu a les Balears.

- Exportaciones

En el contexto internacional asistimos a un incremento del tipo de cambio del euro frente al dólar y a una progresiva evolución al alza del precio del petróleo.

Las principales ventajas competitivas del sector de la *piel cuero y calzado* son contar con una mano de obra altamente especializada, ofertar una amplia gama de productos con una alta calidad y diseño.

El mejor comportamiento del consumo privado de nuestros principales clientes en el exterior ha permitido el aumento de las exportaciones de *piel, cuero y textil*.

El subsector de *prendas y complementos* que en acumulado de enero a agosto alcanza un valor de 1,2 millones de euros, incrementa sus ventas un 64,9% respecto al mismo período del año anterior.

La industria del *calzado* de enero a agosto ha exportado productos por valor de 99,6 millones de euros, un 24,3% más que el mismo lapso del año anterior. La mejoría se centra en las ventas en Francia, Italia y Alemania. Por su parte, se continúan registrando descensos en los mercados asiáticos debido fundamentalmente a la revalorización del euro frente a las divisas asiáticas.

En cuanto a la *joyería y bisutería* destacan las mayores exportaciones en joyería en Francia y en EE.UU. El incremento en las ventas de ambos mercados no logra compensar la caída de facturación en bisutería.

Asimismo, se incrementan las ventas al exterior de *grifería* en un 47,3%, con crecimientos en todos los mercados tradicionales. Baleares cuenta con 6 empresas exportadoras de este producto.

Finalmente, se continúan registrando incrementos en las exportaciones de *muebles* (70,7%), ligadas al equipamiento de establecimientos hoteleros de cadenas con sede en Baleares.

Exportacions des de les Balears. Principals béns industrials exportats. Gener a agost de 2004		Exportaciones desde Baleares. Principales bienes industriales exportados. Enero a agosto de 2004		
Producte Principals mercats exteriors	Milers d'€	Miles de €	Var. (%)	Producto Principales mercados exteriores
Pell, cuiro i tèxtil			Piel, cuero y textil	
Manufactures de cuiro	1.911	-19,9		Piel preparada
Itàlia	591	-28,2		Italia
Roba i complementos	1.139	64,9		Prendas y complementos
Països Baixos	332	92,8		Países bajos
Cuba	167	102,8		Cuba
Calçat	99.614	24,3		Calzado
França	15.810	34,4		Francia
Itàlia	13.638	81,7		Italia
Marroc	12.463	3,7		Marruecos
Alemanya	11.159	14,6		Alemania
Regne Unit	8.926	21,1		Reino Unido
Estats Units	4.732	45,4		Estados Unidos
Japó	4.714	-24,0		Japón
Bèlgica	3.786	10,9		Bélgica
Grècia	3.815	339,8		Grecia
Portugal	3.192	2,2		Portugal
Bijuteria i joieria			Bisutería y joyería	
Joieria	3.790	18,1		Joyería
França	2.286	5,3		Francia
Estats Units	609	20,7		Estados Unidos
Bijuteria	6.576	-39,0		Bisutería
França	1.848	-8,2		Francia
Estats Units	1.399	-76,4		Estados Unidos
Campanes i campanetes	3.117	-8,9		Campanas y campanillas
França	594	6,7		Francia
Aixetes			Grifería	
França	9.238	47,3		Francia
Hongria	1.715	49,7		Hungría
Alemanya	1.006	7,6		Alemania
Àustria	1.001	9,7		Austria
918	37,1			
Mobles			Muebles	
Mexic	6.606	70,7		Mexico
República Dominicana	2.162	95,7		República Dominicana
Jamaica	1.861	464,7		Jamaica
	1.123	293,4		

Font: Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Fuente: Consejo Superior de Cámaras de Comercio de España

4.3 Construcció

e: estimació

p: previsió

a: avanç

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

Construcción

e: estimación

p: previsión

a: avance

Fuente: Consejería de Economía, Hacienda e Innovación

Indicadors de la construcció

	Darrera dada/ Último dato	Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	Indicadores de la construcción	
			Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	
Assalariats	oct 40.604	⬇ -3,3	Asalariados	
Autònoms	oct 14.533	↗ 1,8*	Autónomos	
Consum aparent ciment (tones)	ag 52.510	⬇ -5,9	Consumo aparente cemento (toneladas)	
Total hores treballades (milers) ¹	jn 6.442,8	⬇ -2,9	Total horas trabajadas (miles) ¹	
Facturació elèctrica (MWh)	st 11.212	3,8	Facturación eléctrica (MWh)	
Construcció i obres públiques	st 5.844	↗ 6,4	Construcción y obras públicas	
	st 4.439	↗ 7,0		
	st 403	↗ 13,9		
	st 1.002	↗ 7,1		
Fabricació ciment, calç, guix	st 5.368	↗ 1,7	Fabricación cemento, cal, yeso	
	st 5.359	↗ 1,6		
	st 9	↗ 22,1		
Preu mitjà habitatge (€/m ²)	3T 2.022,9	↗ 13,1	Precio medio vivienda (€/m ²)	
Preu mig habitatge usat (€/m ²)	jn 1.691,8	↗ 18,0	Precio medio vivienda usada (€/m ²)	

Font: Gesa-Endesa, Oficemen, COAB, Ministeri de Foment, INE, TINSA

¹. Nombre d'hores efectives per nombre d'assalariats

*. Variació interanual gener - octubre

El sector de la construcció mostra un lleuger canvi de tendència, tot i que la majoria d'indicadors encara mostren un feble creixement en el sector. Per a aquest tercer trimestre es registra una taxa creixement del 1,3%.

A mitjà termini el final de les mesures cautelars provocarà un canvi de tendència positiu en el volum de nous projectes per a la construcció d'habitatges, particularment de tipus plurifamiliar.

El preu mitjà de l'habitació en el tercer trimestre manté un ritme de creixement elevat (13,1%), similar als trimestres anteriors, fet que suggereix que les tendències generals que emmarquen el mercat immobiliari a les Balears no han variat gaire. Tot i així, aquest percentatge implica certa desacceleració.

Fuente: Gesa-Endesa, Oficemen, COAB, Ministerio de Fomento, INE, TINSA

¹. Número de horas trabajadas por número de asalariados

*. Variación interanual enero - octubre

El sector de la construcción muestra un ligero cambio de tendencia, si bien la mayoría de indicadores siguen mostrando un débil crecimiento en el sector. Para este tercer trimestre se registra una tasa crecimiento del 1,3%.

A medio plazo el final de las medidas cautelares provocará un positivo cambio de tendencia en el volumen de nuevos proyectos para la construcción de viviendas, particularmente de tipo plurifamiliar.

El precio medio de la vivienda en el tercer trimestre mantiene un ritmo de crecimiento elevado (13,1%), similar a los trimestres anteriores sugiriendo que las tendencias generales que enmarcan el mercado inmobiliario en Baleares no han variado sustancialmente. Aún así, dicho porcentaje implica cierta desaceleración

Indicadors avançats de la construcció				Indicadores adelantados de la construcción	
	Darrera dada Último dato	Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)			
Col·legi d'Arquitectes – visats					Colegio de arquitectos - visados
Pressuposts (milers d'€ constants)	st 80.261	↗ 24,2			Presupuestos (miles € constantes)
	st 58.081	↗ 21,1			
	st 6.928	↗ 47,7			
	st 15.252	↗ 18,5			
Projectes	st 692	↗ 4,0			Proyectos
	st 551	↗ 3,8			
	st 96	↗ 6,8			
	st 45	↗ -0,5			
Habitatges visats	st 925	↗ 49,2			Viviendas visadas
	st 621	↗ 53,1			
	st 74	↗ 34,7			
	st 230	↗ 50,6			
Noves hipoteques en finques rústiques (milers d'€ constants)	ag 12.090	↗ 25,8			Nuevas hipotecas en fincas rústicas(miles € constantes)
Noves hipoteques en finques urbanes sobre habitatges (milers d'€ constants)	ag 105.076	↗ 23,5			Nuevas hipotecas en fincas urbanas sobre viviendas(miles € constantes)
Noves hipoteques en finques urbanas sobre solars (milers d'€ constants)	ag 7.654	↗ 20,9			Nuevas hipotecas en fincas urbanas sobre solares (miles € constantes)
Noves hipoteques en finques urbanas sobre altres urbanes (milers d'€ constants)	ag 24.436	↗ 31,3			Nuevas hipotecas en fincas urbanas sobre otras urbanas (miles € constantes)
Licitació pública T_{15}^{15} (milers d'€ constants)	st 140.284	↗ 6,5			Licitación pública T_{15}^{15} (miles € constantes)

Quant al mercat laboral, el nombre d'assalariats registra una tendència de descens l'octubre del -3,3%, tot i que mostra una atenuació del decreixement registrat en els mesos anteriors.

La tendència en el consum de ciment es manté negativa en un -5,9% l'agost.

La facturació elèctrica augmenta un 6,4% el setembre, mentre que es modera la corresponent a la fabricació de ciments i calç (1,7%).

Les millors perspectives a mitjà termini queden corroborades pel ritme de creixement dels pressupostos de projectes visats al Col·legi d'Arquitectes de Balears, que es van accelerar en el mes de juny i que segueix amb un creixement tendencial al setembre del 24,2% en euros constants. La mateixa tendència expansiva es registra en el nombre d'habitatges visats, que creix un 49,2%. L'aprovació per part del Consell Insular del Pla Territorial insular d'Eivissa i Formentera el juliol explica la positiva evolució d'aquests indicadors avançats en les Pitiüses els últims mesos.

En cuanto al mercado laboral, el número de asalariados registra una tendencia de descenso en octubre del -3,3%, si bien muestra una atenuación del decrecimiento registrado en los meses anteriores.

La tendencia en el consumo de cemento, se mantiene negativa en un -5,9% en agosto.

La facturación eléctrica aumenta un 6,4% en septiembre, mientras que se modera la correspondiente a la fabricación de cementos y cales (1,7%).

Las mejores perspectivas a medio plazo quedan corroboradas por el ritmo de crecimiento de los presupuestos de proyectos visados en el Colegio de Arquitectos de Baleares, que se aceleraron en el mes de junio y que sigue con un crecimiento tendencial en setiembre del 24,2% en euros constantes. La misma tendencia expansiva se registra en el número de viviendas visadas, que crece un 49,2%. La aprobación por parte de el Consell Insular del Plan Territorial Insular de Ibiza y Formentera en Julio explica la positiva evolución de estos indicadores avanzados en las Pitiusas los últimos meses.

La contractació de préstecs hipotecaris en el lapse de gener a juny segueix amb taxes de creixement elevades, encara que les últimes dades apuntin a una progressiva desacceleració.

Els factors que sustenten aquest creixement són: baixos tipus d'interès, que compensen en part l'augment dels preus immobiliaris; la demanda de primer habitatge; compra d'habitatge de reposició o millora; l'assentament de nova població a Espanya i la compra d'habitatge com inversió, incentivada per l'elevat ritme d'increment en els preus.

La licitació pública mostra una tendència positiva fins al setembre (6,5%).

La contratación de préstamos hipotecarios en el lapso de enero a junio sigue con tasas de crecimiento elevadas, aunque los últimos datos apuntan a una progresiva desaceleración.

Los factores que sustentan este crecimiento son: bajos tipos de interés, que compensan en parte el aumento de los precios inmobiliarios; la demanda de primera vivienda; compra de vivienda de reposición o mejora; el asentamiento de nueva población en España y la compra de vivienda como inversión, incentivada por el elevado ritmo de incremento en los precios.

La licitación pública muestra una tendencia positiva hasta septiembre (6,5%).

4.4. Serveis

Servicios

Evolució del sector dels serveis												Evolución del sector de los servicios											
Taxes de variació del PIB a preus constants (en %)												Tasas de variación del PIB a precios constantes (en %)											
	Anual				2002				IV	Trimestral				2003				2004					
	2001	2002	2003	2004	(e)	(p)	I	II	III	I	II	III	IV	I	II	III	I	II	III	IV			
PIB	3,0	0,7	0,5	1,4-1,5			1,0	0,7	0,5	0,4	0,3	0,4	0,7	0,6	0,9	1,1	1,5						

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

a: avanç
e: estimació
p: previsió

Fuente: Consejería de Economía, Hacienda e Innovación

a: avance
e: estimación
p: previsión

Indicadors dels serveis												Indicadores de los servicios																
												Darrera dada/ Último dato		Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)														
Assalariats ¹												oct	241.463		↗	2,9	Asalariados ¹											
Autònoms												oct	58.259		➔	1,4*	Autónomos											
Total d'hores treballades (milers) ²												jn	41.059		↗	2,0	Total de horas trabajadas (miles) ²											
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer												st/sp	684		↗	11,2	Matriculación de automóviles de turismo para alquiler											
Facturació elèctrica (MWh)												st/sp	271.546		➔	0,1	Facturación eléctrica (MWh)											
												st/sp	205.342	↗	0,1													
												st/sp	24.041	↗	-1,5													
												st/sp	42.163	↗	0,8													

Fonts: TS, Gesa-Endesa, INE, Anfac

¹. Sèrie revisada. Inclou règim especial de la llar des de gener de 2001

². Nombre d'hores efectives per nombre d'assalariats

*. Variació interanual gener - octubre

Fuentes: TTSS, Gesa-Endesa, INE, Anfac

¹. Serie revisada. Incluye régimen especial del hogar desde enero de 2001

². Número de horas efectivas por número de asalariados

*. Variación interanual enero - octubre

Es registra una millora lleu en l'apartat dels serveis durant aquest tercer trimestre amb un creixement del 1,5%, afavorit per la tendència alcista dels principals indicadors del sector.

El mercat laboral ha reflectit durant el mes d'octubre aquest dinamisme, que amb un creixement tendencial del 2,9% és el més elevat des de juny del 2002 (2,9%).

El nombre total d'hores treballades continua el juny amb un ritme expansiu relativament estable, entorn d'un 2% interanual en termes de cicle tendència.

La matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer registra el setembre una taxa de creixement notable (11,2%), el més elevat en aquest mes dels darrers tres anys.

Menys positiva és l'evolució de la facturació elèctrica, que, influenciada per la suavitat de les temperatures en relació amb l'any anterior, reflecteix una moderació en el ritme de creixement al setembre en relació amb els primers mesos del 2004.

Se registra una leve mejora en el apartado de los servicios durante este tercer trimestre con un crecimiento del 1,5%, favorecido por la tendencia alcista de los principales indicadores del sector.

El mercado laboral ha reflejado en el mes de octubre este dinamismo, que con un crecimiento tendencial del 2,9%, es el más elevado desde junio del 2002 (2,9%).

El número total de horas trabajadas continúa en junio con un ritmo expansivo relativamente estable, en torno a un 2% interanual en términos de ciclo tendencia.

La matriculación de automóviles de turismo para alquiler registra en septiembre una tasa de crecimiento notable (11,2%), el más elevado en este mes de los últimos tres años.

Menos positiva es la evolución de la facturación eléctrica, que influenciada por la suavidad de las temperaturas en relación al año anterior, refleja una moderación en su ritmo de crecimiento en septiembre en relación a los primeros meses del 2004.

4.4.1. Comerç i banca

Comercio y banca

Comerç

Comercio

	Darrera dada Último dato	Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	
Índex de vendes al detall - termes constants. (Var. gen-set)	st 119,5	↗ 3,4	Índice de ventas al detalle – términos constantes (Var. ene-set)
Índex d'ocupació comerç al detall	3T 104,6	↗ 0,5	Índice de ocupación comercio minorista
Matriculació vehicles de càrrega per a distribució (Var. Acum)	st 128	↗ 18,7	Matriculación vehículos para distribución (Var. Acum)
	st 95	↗ 18,6	
	st 15	↗ 3,7	
	st 18	↗ 33,3	

Font: INE, TGSS, DGT

Fuente: INE, TGSS, DGT

Crèdit i estalvi

Crédito y ahorro

	Darrera dada Último dato	Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	
Dipòsits (millions d'€)	2T 13.441	↗ 6,0	Depósitos (millones €)
Crèdits (millions d'€)	2T 22.074	↗ 13,4	Créditos (millones €)
Hipoteques (millions d'€)	jl 506	↗ 39,3	Hipotecas (millones €)
Hipoteques, nombre	jl 3.784	↗ 12,2	Hipotecas, número

Font: BE, INE

Fuente: BE, INE

- Comerç

Les vendes del comerç minorista, mesurades en termes constants, han augmentat un 3,4% en el lapse de gener a setembre.

L'avanc de les vendes minoristes descansa en l'embranzida dels béns no alimentaris, mentre que l'import de les vendes d'aliments tot just augmenten.

L'índex d'ocupació en el sector minorista, que mostra l'evolució de l'ocupació dels assalariats i els autònoms, registra en el tercer trimestre de 2004 un creixement tendencial positiu del 0,5%.

Pel que fa a la matriculació de vehicles de càrrega per a distribució, el creixement mitjà corresponent als mesos de gener a setembre, s'eleva al 18,7%; aquesta millora es concentra a Mallorca i les Pitiusas.

- Institucions de crèdit i estalvi

Els crèdits dels bancs, caixes i cooperatives d'estalvi durant el segon trimestre varen arribar a la xifra de 22.074 milions d'euros, cosa que representa un augment tendencial del 13,4% en termes corrents respecte al mateix trimestre de l'any anterior, i es manté la desacceleració que es registra des del tercer trimestre del 2003.

• Comercio

Las ventas del comercio minorista, medidas en términos constantes, han aumentado un 3,4% en el lapso de enero a septiembre.

El avance de las ventas minoristas descansa en el empuje de los bienes no alimenticios, mientras que el importe de las ventas de alimentos apenas aumentan.

El índice de ocupación en el sector minorista, que muestra la evolución del empleo asalariado y autónomo, registra en el tercer trimestre de 2004 un crecimiento tendencial positivo del 0,5%.

Referente a la matriculación de vehículos de carga para distribución, el crecimiento medio correspondiente a los meses de enero a setiembre, se eleva al 18,7%, concentrándose la mejora en Mallorca y las Pitiusas.

- Instituciones de crédito y ahorro

Los créditos de los bancos, cajas y cooperativas de ahorro durante el segundo trimestre alcanzaron la cifra de 22.074 millones de euros, lo que representa un aumento tendencial del 13,4% en términos corrientes respecto al mismo trimestre del año anterior, manteniendo la desaceleración que se registra desde el tercer trimestre del 2003.

S'accelera lleugerament el ritme de creixement dels dipòsits d'empreses i llars residents i administracions públiques fins al 6,0%, un 1,4% més que el trimestre anterior (4,6%).

Els baixos tipus d'interès i l'increment en el preu de l'habitatge té com a conseqüència l'augment de l'import de les hipoteques constituïdes, forma que pren la major part dels deutes de les llars. Durant el mes de juliol manté una tendència de creixement estable del 39,3% en termes corrents. El nombre d'hipoteques subscrites segueix amb creixements tendencials apreciables (12,2%).

Els bancs i caixes d'estalvis segueixen sense registrar augmentos apreciables en els nivells de morositat. Els baixos tipus d'interès reals permeten mantenir sense excessius problemes el pagament dels crèdits, cosa que al seu torn reforça el creixement de l'endeutament.

Se acelera ligeramente el ritmo de crecimiento de los depósitos de empresas y hogares residentes y administraciones públicas hasta el 6,0%, un 1,4% más que el trimestre anterior (4,6%).

Los bajos tipos de interés y el incremento en el precio de la vivienda tiene como consecuencia el aumento del importe de las hipotecas constituidas, forma que toma la mayor parte de las deudas de los hogares. Durante el mes de julio mantiene una tendencia de crecimiento estable del 39,3% en términos corrientes. El número hipotecas suscritas, sigue con crecimientos tendenciales apreciables (12,2%).

Los bancos y cajas de ahorros siguen sin registrar aumentos apreciables en sus niveles de morosidad. Los bajos tipos de interés reales permiten mantener sin excesivos problemas el pago de los créditos, lo que a su vez refuerza el crecimiento del endeudamiento.

4.4.2. Transport marítim

setembre	Darrera dada/ Último dato	Cicle-tendència/ Ciclo-tendencia $T_{t-k}^t(\%)$	Transporte marítimo	
			septiembre	
Transport marítim				
Passatgers arribats línia regular	111.908	➔ -0,9	Pasajeros llegados línea regular	
Passatgers creuers turístics	84.890	↗ 5,8	Pasajeros cruceros turísticos	
Mercaderies —entrades i sortides—, tones (febrer)	501.486	↗ 2,6	Mercancías —entradas y salidas—, toneladas (febrero)	

El nombre total de passatgers arribats a les Balears per línia marítima regular roman estable (-0,9%).

La tendència en el nombre de passatgers arribats en creuers turístics és ascendent i encara manté un bon comportament (5,8%).

Al port de Palma, el passatge de creuers evoluciona favorablement (438.168 passatgers, increment del 3,1% entre gener i setembre).

El número total de pasajeros llegados a Baleares por línea marítima regular permanece estable (-0,9%).

La tendencia en el número de pasajeros llegados en cruceros turísticos es ascendente y sigue manteniendo un buen comportamiento (5,8%).

En el puerto de Palma, el pasaje de cruceros evoluciona favorablemente (438.168 pasajeros, incremento del 3,1% entre enero y septiembre).

4.4.3. Transport aeri

Gener-Setembre	Darrera dada/ Último dato	Acumulat any/ Acumulado año	Transporte aéreo		
			Total	Var (%)	Enero- Septiembre
Transport de mercaderies, tones.	2.775.619 ➔	21.515.719	0,6	Transporte de mercancías, ton.	
...amb destinació/origen Espanya	2.397.294 ➔	18.969.907	1,5	...con destino/origen España	
...amb destinació/origen estranger	378.325 ↘	2.449.418	-9,0	...con destino/origen extranjero	
	1.897.800 	➔	0,3		
	411.119 	↗	5,6		
	466.700 	➔	-2,2		
Vendes de querosè, quilolitres	1.918,6 ↘	54.809,4	-5,7	Ventas de queroseno, quilolitros	

Durant el període de gener a setembre, el pes de les mercaderies transportades amb destinació o origen a Espanya es manté estable.

El tonatge de les mercaderies que tenen origen o destinació estrangera descendeix un 9,0%, mentre s'incrementa lleugerament el de les traficades a Espanya.

Per illes, el pes de les mercaderies transportades a Mallorca es manté estable, mentre que a Menorca mostra una evolució favorable (5,6%) i a les Pitiuses minva (-2,2%).

En el período de enero a septiembre, el peso de las mercancías transportadas con destino u origen en España se mantiene estable.

El tonelaje de las mercancías que tienen origen o destino extranjero desciende un 9,0%, mientras se incrementa ligeramente el de las traficadas en España.

Por islas, el peso de las mercancías transportadas en Mallorca se mantiene estable, mientras que en Menorca muestra una evolución favorable (5,6%) y en las Pitiusas mengua (-2,2%).

setembre	Passatgers arribats a les Illes segons origen Darrera dada/ Último dato		Pasajeros llegados a las Islas según origen Cicle-tendència/ Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)			septiembre
Via aèria	1.760.647	✈	↗	5,4	Via aérea	
Passatgers internacionals	1.396.693	✉	↗	2,3	Pasajeros internacionales	
Regne Unit	525.626	UK	↗	-2,2	Reino Unido	
Alemanya	506.941	D	↗	9,6	Alemania	
Itàlia	45.489	I	↗	3,9	Italia	
França	34.288	F	↘	-5,8	Francia	
Bèlgica	14.623	B	↘	-14,7	Bélgica	
Holanda	17.110	NL	↘	-14,3	Holanda	
Suïssa	20.004	CH	↘	-3,3	Suiza	
Suècia	21.540	S	↘	-17,3	Suecia	
Altres països	105.536	X	↗	170,4	Otros países	
Espanya	363.954	E	↗	8,7	España	

En el mes de setembre, la tendència en el conjunt de passatgers arribats a les Balears és positiva (5,4%). El mateix succeeix amb els passatgers internacionals (2,3%).

El passatge procedent del Regne Unit mostra una tendència negativa (-2,2%), i es concentra la reducció a Menorca i a Eivissa i Formentera.

El nombre de passatgers procedents d'Alemanya registra una tendència positiva (9,6%), gràcies a la millora a Mallorca (13,4%), mentre que a Menorca i a les Pitiuses es redueix.

En el mes de septiembre, la tendencia en el conjunto de pasajeros llegados a Baleares es positiva (5,4%). Lo mismo sucede con los pasajeros internacionales (2,3%).

El pasaje procedente del Reino Unido muestra una tendencia negativa (-2,2%), concentrándose la reducción en Menorca y en Ibiza-Formentera.

El número de pasajeros procedentes de Alemania, registra una tendencia positiva (9,6%), merced a la mejora en Mallorca (13,4%), mientras que en Menorca y en Pitiusas se reduce.

• Anàlisi per illes

La tendència en l'arribada de passatgers a **Mallorca** és positiva tant en trànsit nacional (8,8%) com internacional (5,0%).

El passatge procedent d'Alemanya continua la recuperació iniciada l'any 2002 (13,4%), i arriba a una cifra similar a la de 2001, mentre que el procedent del Regne Unit es manté estable des de 2001.

Destaca també el creixement tendencial en la xifra d'arribats des d'altres aeròports espanyols (8,8%).

• Análisis por islas

La tendencia en la llegada de pasajeros a **Mallorca** es positiva tanto en tráfico nacional (8,8%) como internacional (5,0%).

El pasaje procedente de Alemania continúa la recuperación iniciada en 2002 (13,4%), y alcanza una cifra similar a la de 2001, mientras que el procedente del Reino Unido se mantiene estable desde 2001.

Destaca también el crecimiento tendencial en la cifra de llegados desde otros aeropuertos españoles (8,8%)

setembre	Passatgers arribats a Mallorca segons origen Darrera dada/ Último dato		Pasajeros llegados a Mallorca según origen Cicle-tendència/ Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)		septiembre
			♂	6,1	
Via aèria	1.274.481	✈	♂	6,1	Vía aérea
Passatgers internacionals	1.047.263	✉	♂	5,0	Pasajeros internacionales
Regne Unit	325.547	UK	➡	-1,3	Reino Unido
Alemanya	439.203	D	♂	13,4	Alemania
Itàlia	10.631	I	➡	-1,2	Italia
França	27.218	F	➡	-1,6	Francia
Bèlgica	11.042	B	↘	-6,7	Bélgica
Holanda	12.928	NL	↘	-14,9	Holanda
Suïssa	15.865	CH	↘	-3,9	Suiza
Suècia	19.585	S	↘	-19,0	Suecia
Altres països	92.622	X	♂	7,5	Otros países
Espanya	227.218	E	♂	8,8	España

Evolució del nombre de passatgers arribats en vols internacionals (en milers).

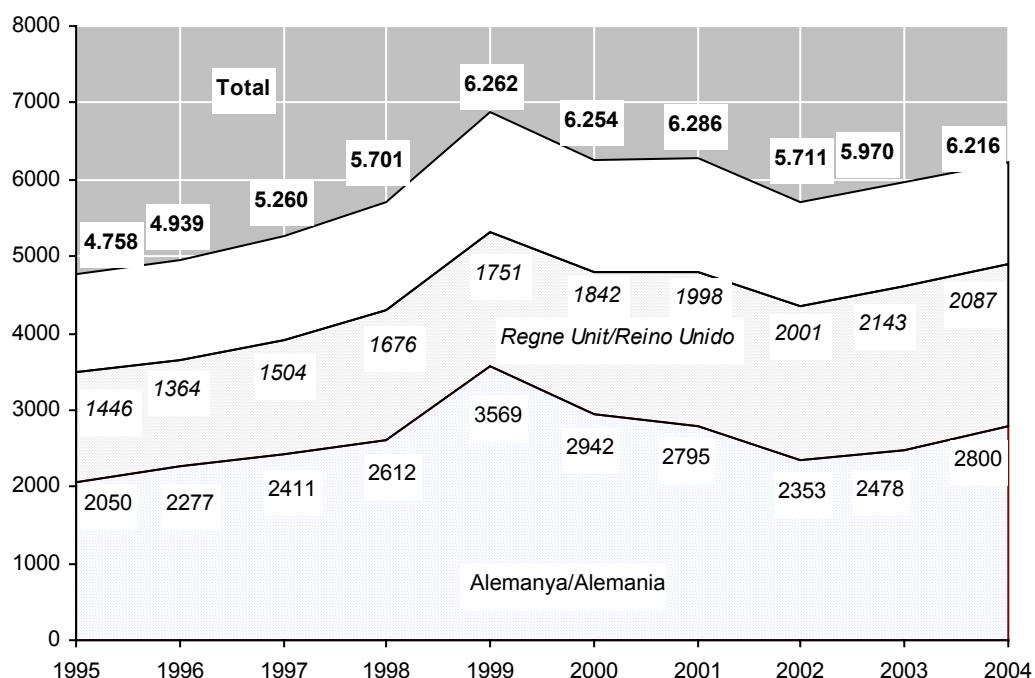
Gener a setembre.

Font: AENA i elaboració pròpria.

Evolución del número de pasajeros llegados en vuelos internacionales (en miles).

Enero a septiembre.

Fuente: AENA y elaboración propia.

A Menorca es registra una tendència negativa en la cifra de passatgers procedents del Regne Unit des de 2001. Al setembre la tendència registra un descens del 5,8%.

El passatge procedent d'altres aeroports espanyols es manté estable.

Els passatgers de procedència alemanya continuen decreixent des de 2001, tot i que el descens s'ha atenuat.

En Menorca se registra una tendencia negativa en la cifra de pasajeros procedentes del Reino Unido desde 2001. En septiembre la tendencia registra una caída del 5,8%.

El pasaje procedente de otros aeropuertos españoles se mantiene estable.

Los pasajeros de procedencia alemana continúan decreciendo desde 2001, si bien el descenso se ha atenuado.

setembre	Passatgers arribats a Menorca segons origen Darrera dada/ Último dato		Pasajeros llegados a Menorca según origen Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)			septiembre
Via aèria	181.100		↓	-2,8	Vía aérea	
Passatgers internacionals	132.262		↓	-5,2	Pasajeros internacionales	
Regne Unit	91.514		↓	-5,8	Reino Unido	
Alemanya	18.435		↓	-2,6	Alemania	
Itàlia	6.579		↓	-4,5	Italia	
França	733		↓	-18,4	Francia	
Bèlgica	1.324		↓	-10,9	Bélgica	
Holanda	1.958		↓	-5,2	Holanda	
Suïssa	914		↗	7,7	Suiza	
Suècia	1.955		↗	6,1	Suecia	
Altres països	4.410		↓	-5,9	Otros países	
Espanya	48.838		↗	1,3	España	

Evolució del nombre de passatgers arribats en vols internacionals (en milers)

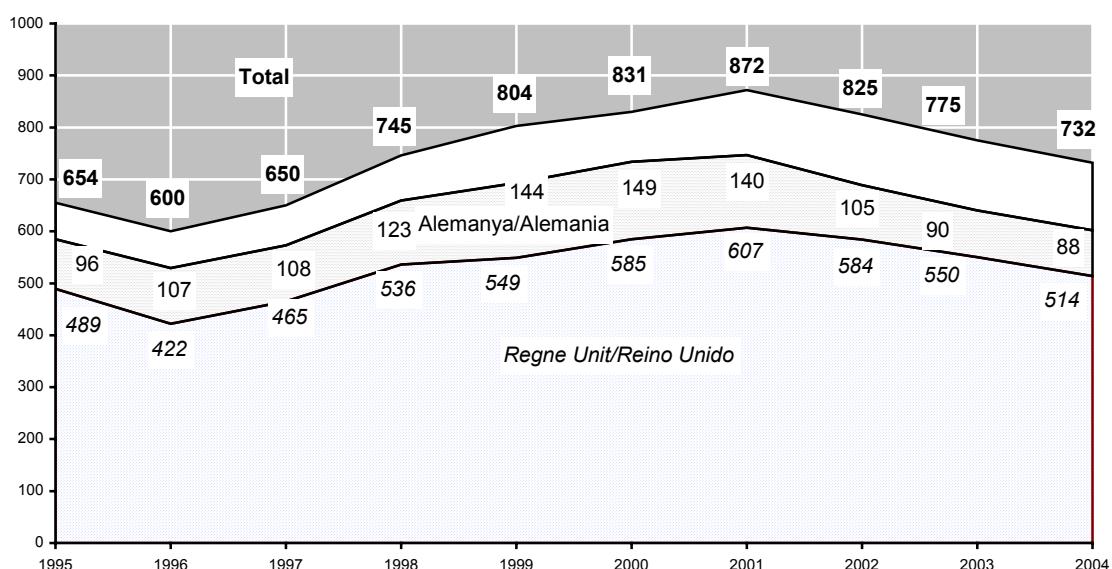
Gener a setembre

Font: AENA i elaboració pròpria.

Evolución del número de pasajeros llegados en vuelos internacionales (en miles)

Enero a setiembre

Fuente: AENA y elaboración propia.

El passatge amb procedència del Regne Unit arribat per via aèria a les **Pitiüses** mostra una tendència negativa (-2,0%), amb la qual cosa continua reduint-se l'afluència des del 2000.

La tendència en les arribades de viatgers procedents d'altres aeroports espanyols i d'Itàlia registra un fort increment (13,8% i 9,6%, respectivament).

El pasaje con procedencia del Reino Unido llegado por vía aérea a las **Pitiusas** muestra una tendencia negativa (-2,0%), con lo que continúa reduciéndose la afluencia desde 2000.

La tendencia en las llegadas de viajeros procedentes de otros aeropuertos españoles y de Italia registra un fuerte incremento (13,8% y 9,6% respectivamente).

Persisteix des de 2000 una reducció en el total de passatgers procedents d'Alemanya, amb una tendència del -18,1% al setembre.

Persiste desde 2000 una reducción en el total de pasajeros procedentes de Alemania, con una tendencia del -18,1% en setiembre.

setembre	Passatgers arribats a les Pitiüses segons origen Darrera dada/ Último dato (sep 2004)			
			Cicle-tendència/ Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	
Via aèria	305.096	✈ ➡	0,1	Vía aérea
Passatgers internacionals	217.198	✉ ↘	-5,0	Pasajeros internacionales
Regne Unit	108.565	UK ↘	-2,0	Reino Unido
Alemanya	49.303	D ↘	-18,1	Alemania
Itàlia	28.279	I ➡	9,6	Italia
França	6.337	F ↘	-19,8	Francia
Bèlgica	2.257	B ↘	-44,1	Bélgica
Holanda	2.224	NL ↘	-17,1	Holanda
Suïssa	3.225	CH ↘	-2,7	Suiza
Suècia	0	S ➡	0	Suecia
Altres països	8.504	X ↗	289,1	Otros países
Espanya	87.898	E ↗	13,8	España

Evolució del nombre de passatgers arribats en vols internacionals (en milers)

Gener a setembre

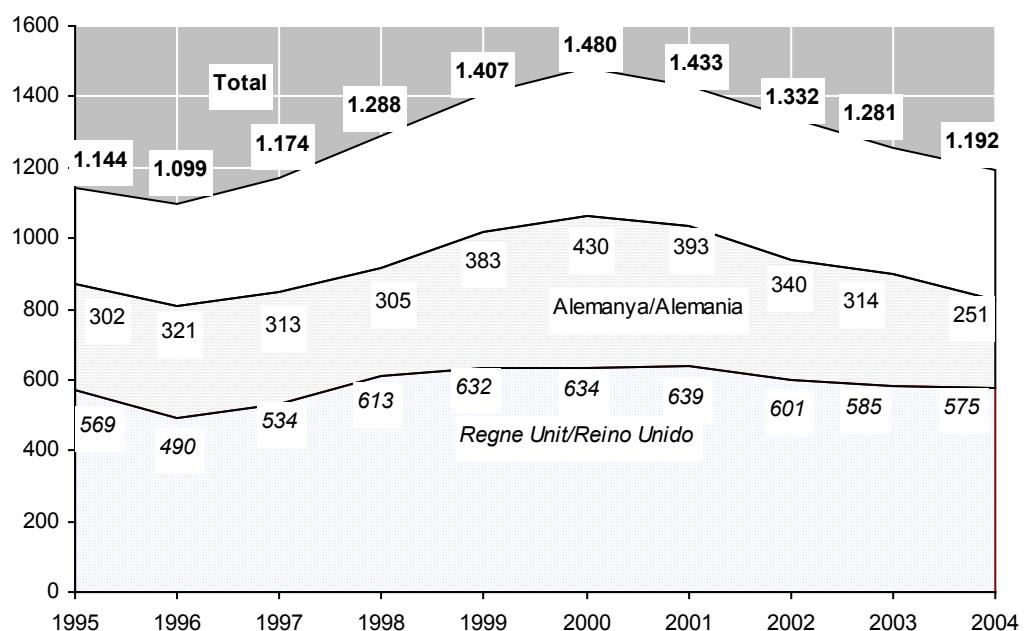
Font: AENA i elaboració pròpia.

	Pasajeros llegados a Pitiusas según origen Cicle-tendencia/ Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)		
			septiembre
✈ ➡	0,1	Vía aérea	
✉ ↘	-5,0	Pasajeros internacionales	
UK ↘	-2,0	Reino Unido	
D ↘	-18,1	Alemania	
I ➡	9,6	Italia	
F ↘	-19,8	Francia	
B ↘	-44,1	Bélgica	
NL ↘	-17,1	Holanda	
CH ↘	-2,7	Suiza	
S ➡	0	Suecia	
X ↗	289,1	Otros países	
E ↗	13,8	España	

Evolución del número de pasajeros llegados en vuelos internacionales (en miles)

Enero a setiembre

Fuente: AENA y elaboración propia.

4.4.4. Turistes arribats

Turistas llegados

Arribada de turistes via aèrea		Llegada de turistas vía aérea				
gener-setembre		Acumulats/ Acumulados	Variació/ Variación		enero-septiembre	
Espanya		1.493.987	E	↗	8,8	España
Alemanya		2.945.278	D	↗	8,2	Alemania
Regne Unit		3.067.423	UK	↘	-4,2	Reino Unido
França		251.466	F	↘	-4,4	Francia
Itàlia		411.851	I	↗	3,4	Italia
Suïssa		127.053	CH	➔	0,0	Suiza
Bèlgica		106.878	B	↘	-22,1	Bélgica
Suècia		137.113	S	↘	-9,9	Suecia
Holanda		125.542	NL	↘	-15,8	Holanda
Àustria		110.209	A	↗	36,9	Austria
Irlanda		220.798	IE	↘	-5,9	Irlanda
Dinamarca		85.243	DK	↗	9,0	Dinamarca
Noruega		96.332	N	↗	2,6	Noruega
Luxemburg		23.581	LU	➔	1,6	Luxemburgo
Portugal		61.557	PT	↗	228,1	Portugal
Finlàndia		17.780	SF	↘	-4,2	Finlandia
Rússia		18.738	RUS	↗	73,2	Rusia
Altres europeus		53.539	XEU	↘	-15,4	Otros europeos
Resta		112.291	X	↗	14,7	Resto
Total		9.466.659		↗	2,4 Total	

En el període de gener a setembre, l'arribada de turistes per via aèria a les Balears augmenta lleugerament (2,4%).

Destaca l'increment de turisme nacional (8,8%), alemany (8,2%) i italià (3,4%).

Es registra un minvament en el turisme britànic (-4,2%), tot i que s'ha recuperat lleugerament durant l'estiu.

Respecte a la resta de mercats, destaquen els increments de Portugal i Rússia, així com els de menor afluència de Bèlgica i Holanda.

En el período de enero a septiembre, la llegada de turistas por vía aérea a Baleares aumenta ligeramente (2,4%).

Destaca el incremento de turismo nacional (8,8%), alemán (8,2%) e italiano (3,4%).

Se registra una merma en el turismo británico (-4,2%), si bien se ha recuperado ligeramente durante el verano.

Respecto al resto de mercados, destacan los incrementos de Portugal y Rusia, así como los de menor afluencia de Bélgica y Holanda

Arribada de turistes via aèrea				Llegada de turistes vía aérea	
gener-setembre		Acumulats/ Acumulados	Variació/ Variación	enero-septiembre	
Espanya		1.045.751	E ↗ 7,1	Espanya	
Alemanya		2.548.129	D ↗ 10,9	Alemania	
Regne Unit		1.993.348	UK ↘ -7,0	Reino Unido	
França		206.039	F ↘ -2,4	Francia	
Itàlia		122.764	I ↘ -8,7	Italia	
Suïssa		103.829	CH → 1,9	Suiza	
Bèlgica		86.103	B ↘ -8,5	Belgica	
Suècia		124.197	S ↘ -10,8	Suecia	
Holanda		87.198	NL ↘ -22,3	Holanda	
Àustria		87.741	A ↗ 36,8	Austria	
Irlanda		174.773	IE → -1,2	Irlanda	
Dinamarca		79.151	DK ↗ 8,0	Dinamarca	
Noruega		91.715	N → 1,9	Noruega	
Luxemburg		20.883	LU ↗ 4,3	Luxemburgo	
Portugal		45.411	PT ↗ 215,0	Portugal	
Finlàndia		15.008	SF ↘ -15,3	Finlandia	
Rússia		16.529	RUS ↗ 147,6	Rusia	
Altres europeus		36.279	XEU ↘ -27,7	Otros europeos	
Resta		72.439	X ↗ 24,6	Resto	
Total		6.956.287	↗ 2,6	Total	

El nombre total de turistes arribats a **Mallorca** en el lapse de gener a setembre registra un augment del 2,6% respecte del 2003.

Destaquen els creixements en els mercats alemany (10,9%) i nacional (7,1%), així com el minvament en el mercat britànic (-7,0%).

En la resta de mercats és notable el menor flux italià (-8,7%), suec (-10,8%) i holandès (-22,3%), mentre que augmenta la xifra de turistes austriacs (36,8%), portuguesos (215,0%) i russos (148%).

El número total de turistas llegados a **Mallorca** en el lapso de enero a septiembre registra un aumento del 2,6% respecto de 2003.

Destacan los crecimientos en los mercados alemán (10,9%) y nacional (7,1%), así como la merma en el mercado británico (-7,0%).

En el resto de mercados es notable el menor flujo italiano (-8,7%), sueco (-10,8%) y holandés (-22,3%), mientras que aumenta la cifra de turistas austriacos (36,8%), portugueses (215,0%) y rusos (148%).

Arribada de turistes via aèrea		Llegada de turistas vía aérea			
gener-setembre		Acumulats/ Acumulados		Variació/ Variación	enero-septiembre
Espanya		218.948	E	↗ 7,7	España
Alemanya		149.591	D	↗ 11,7	Alemania
Regne Unit		514.300	UK	↗ 1,1	Reino Unido
França		4.753	F	↘ -19,5	Francia
Itàlia		67.883	I	↗ 6,3	Italia
Suïssa		6.409	CH	↘ -16,7	Suiza
Bèlgica		5.979	B	↘ -55,2	Bélgica
Suècia		11.189	S	↗ 14,9	Suecia
Holanda		14.637	NL	↘ -4,3	Holanda
Àustria		4.679	A	↗ 12,1	Austria
Irlanda		20.560	IE	↘ -22,2	Irlanda
Dinamarca		3.774	DK	↗ 54,8	Dinamarca
Noruega		4.758	N	↗ 17,6	Noruega
Luxemburg		1.354	LU	↗ -1,1	Luxemburgo
Portugal		10.083	PT	↗ 242,6	Portugal
Finlàndia		415	SF	↗ 43,1	Finlandia
Rússia		732	RUS	↗ 325,6	Rusia
Altres europeus		9.187	XEU	↗ 54,6	Otros europeos
Resta		6.759	X	↘ -49,3	Resto
Total		1.055.990		↗ 3,2	Total

El nombre total de turistes arribats a **Menorca** en el lapse de gener a setembre ascendeix un 3,2%, a causa sobretot de l'augment de turisme nacional (7,7%), alemany (11,7%) i italià (6,3%).

El turisme britànic, principal mercat a Menorca, es manté estable pel que fa al mateix període de l'any anterior.

La resta d'orígens no registra variacions substancials en termes absoluts.

El número total de turistas llegados a **Menorca** en el lapso de enero a septiembre, asciende un 3,2%, debido principalmente al aumento de turismo nacional (7,7%), alemán (11,7%) e italiano (6,3%)

El turismo británico, principal mercado en Menorca menorquín, se mantiene estable con respecto al mismo período del año anterior.

El resto de orígenes no registran variaciones sustanciales en términos absolutos.

Arribada de turistes via aèrea		Llegada de turistas vía aérea				
gener-setembre		Acumulats/ Acumulados	Variació/ Variación	enero-septiembre		
Espanya	229.288	E	↗ 18,7	Espanya		
Alemanya	247.558	D	↘ -14,4	Alemania		
Regne Unit	559.775	UK	↗ 1,8	Reino Unido		
França	40.674	F	↘ -11,5	Francia		
Itàlia	221.204	I	↗ 10,6	Italia		
Suïssa	16.815	CH	↘ -3,5	Suiza		
Bèlgica	14.796	B	↘ -50,3	Belgica		
Suècia	1.727	S	↘ -44,5	Suecia		
Holanda	23.707	NL	↗ 9,5	Holanda		
Austràia	17.789	A	↗ 45,9	Austria		
Irlanda	25.465	IE	↘ -18,4	Irlanda		
Dinamarca	2.318	DK	↘ -6,9	Dinamarca		
Noruega	859	N	↘ 7,0	Noruega		
Luxemburg	1.344	LU	↘ -25,9	Luxemburgo		
Portugal	6.063	PT	↗ 332,1	Portugal		
Finlàndia	2.357	SF	↗ 320,9	Finlandia		
Rússia	1.477	RUS	↘ -62,8	Rusia		
Altres europeus	8.073	XEU	↗ 13,3	Otros europeos		
Resta	33.093	X	↗ 25,2	Resto		
Total	1.454.382		↗ 1,1	Total		

En el període de gener a setembre, el nombre de turistes arribats a les **Pitiüses** es manté estable pel que fa al mateix període de l'any anterior.

Aquest resultat és a causa del bon comportament del turisme nacional, que ha crescut un 18,7%, i al d'un altre dels seus principals mercats, l'italià, que ha augmentat un 10,6%.

El turisme britànic, que suposa més del 40% dels visitants, augmenta lleugerament (1,8%).

Les Pitiusas han estat l'única destinació de les Balears amb descens en el mercat alemany (-14,4%).

En el período de enero a septiembre , el número de turistas llegados a las **Pitiusas** se mantiene estable con respecto al mismo período del año anterior.

Este resultado es debido al buen comportamiento del turismo nacional, que ha crecido un 18,7%, y al de otro de sus principales mercados, el italiano, que ha aumentado un 10,6%.

El turismo británico, que supone más del 40% de los visitantes, aumenta ligeramente (1,8%)

Las Pitiusas han sido el único destino de Baleares con descenso en el mercado alemán (-14,4%).

4.4.5. Turisme. Allotjament

Turismo. Alojamiento

	Establiments turístics	III Trimestre 2004					Establecimientos turísticos				
		Nombre			Var.	% sobre total	Nombre			Var.	% sobre total
		Número	(%)				Número				
	Pernocacions	➔ 31.156.530	1,0	100	➔	51.920.641	-3,4	100	Pernocaciones	➔	
Establiment hoteler	➔ 25.037.151	3,4	80,4	➔ 42.321.939	-2,1	81,5	Establecimiento hotelero				
Apartament turístic	➔ 5.863.369	-8,8	18,8	➔ 9.196.035	-9,4	17,7	Apartamento turístico				
Turisme rural	➔ 152.014	39,3	0,5	➔ 287.508	33,9	0,6	Turismo rural				
Càmping	➔ 103.996	2,8	0,3	➔ 115.159	-3,4	0,2	Acampamento turístico				
	Viatgers	➔ 3.999.333	4,6	100	➔ 7.080.268	1,5	100	Viajeros			
Establiment hoteler	➔ 3.381.378	5,8	84,5	➔ 6.044.726	0,9	85,4	Establecimiento hotelero				
Apartament turístic	➔ 586.435	0,8	14,7	➔ 982.607	5,7	13,9	Apartamento turístico				
Turisme rural	➔ 15.944	39,8	0,4	➔ 35.129	13,1	0,5	Turismo rural				
Càmping	➔ 15.596	-13,6	0,4	➔ 17.806	-18,1	0,3	Acampamento turístico				
	Estada mitjana (dies)	➔ 7,8	-3,9		➔ 7,3	-4,8		Estancia media (días)			
Establiment hoteler	➔ 7,4	-2,2		➔ 7,0	-3,0		Establecimiento hotelero				
Apartament turístic	➔ 10,0	-9,6		➔ 9,4	-14,3		Apartamento turístico				
Turisme rural	➔ 9,5	-0,3		➔ 8,2	18,5		Turismo rural				
Càmping	➔ 6,7	19,1		➔ 6,5	17,9		Acampamento turístico				

En el període de gener a setembre, el nombre total de pernoctacions ha descendit un 3,4% pel que fa al mateix període de l'any anterior. Aquest minvament és degut principalment a l'escurçament de l'estada mitjana.

La pèrdua en el nombre de pernoctacions s'ha concentrat en el turisme internacional, principalment en hotels i apartaments (-2,9% i -10,8% respectivament), que no arriba a compensar el bon comportament del turisme nacional.

El nombre de viatgers allotjats en establiments turístics roman estable (1,5%). Cau el nombre de viatgers no residents en hotels i augmenta en apartaments.

L'estada mitjana s'ha escurçat, tendència que es registra des de 1985. Entre les raons d'aquest abreujament es troben períodes vacacionals més curts, abaratiment de vols i el fet que en períodes vacacionals llargs es prefereixen destinacions més llunyanes.

El nombre de pernoctacions en turisme rural s'incrementa gràcies a l'augment de viatgers estrangers i a l'allargament de l'estada mitjana.

Hi ha un menor nombre de pernoctacions en acampaments turístics. Encara que s'allarga l'estada mitjana, disminueix la xifra d'estrangers.

En el período de enero a septiembre, el número total de pernoctaciones ha descendido un 3,4% con respecto al mismo período del año anterior. Esta merma es debida principalmente al acortamiento de la estancia media .

La pérdida en el número de pernoctaciones se ha concentrado en el turismo internacional, principalmente en hoteles y apartamentos (-2,9% y -10,8% respectivamente), que no logra compensar el buen comportamiento del turismo nacional.

El número de viajeros alojados en establecimientos turísticos permanece estable (1,5%). Cae el número de viajeros no residentes en hoteles y aumenta en apartamentos.

La estancia media se ha acortado, tendencia que se registra desde 1985. Entre las razones de este abreujamiento se encuentran; períodos vacacionales más cortos, abaratamiento de vuelos; y a que en períodos vacacionales largos se prefieren destinos más lejanos.

El número de pernoctaciones en turismo rural se incrementa, merced al aumento de viajeros extranjeros y al alargamiento de la estancia media.

Hay un menor número de pernoctaciones en acampamientos turísticos. Aunque se alarga la estancia media, disminuye la cifra de extranjeros.

Turisme internacional						Turismo internacional					
			III Trimestre 2004			Acumulat			Acumulado		
	Nombre	%	Nombre	Número	Var.	Nombre	Número	Var.	Nombre	%	sobre
	Número	(%)	sobre	total				(%)	total		
→ Pernoctacions	28.127.836	-2,2	100	46.437.907	-4,3	100	Pernoctaciones				
Establiment hoteler	22.464.970	-0,1	79,9	37.447.855	-2,9	80,6	Establecimiento hotelero				
Apartament turístic	5.501.340	-10,4	19,6	8.701.653	-10,8	18,7	Apartamento turístico				
Turisme rural	125.657	48,6	0,4	248.021	40,8	0,5	Turismo rural				
Càmping	35.869	-17,1	0,1	40.378	-23,0	0,1	Acampamento turístico				
→ Viatgers	3.422.340	2,9	100	5.962.997	-0,6	100	Viajeros				
Establiment hoteler	2.867.044	3,7	83,8	5.021.755	-1,3	84,2	Establecimiento hotelero				
Apartament turístic	538.087	-1,6	15,7	907.782	3,4	15,2	Apartamento turístico				
Turisme rural	12.809	61,1	0,4	28.418	24,3	0,5	Turismo rural				
Càmping	4.400	-36,7	0,1	5.042	-41,5	0,1	Acampamento turístico				
1 Estada mitjana (dies)	8,2	-4,9		7,8	-3,8		Estancia media (días)				
Establiment hoteler	7,8	-3,6		7,5	-1,6		Establecimiento hotelero				
Apartament turístic	10,2	-9,0		9,6	-13,7		Apartamento turístico				
Turisme rural	9,8	-7,7		8,7	13,3		Turismo rural				
Càmping	8,2	30,8		8,0	31,5		Acampamento turístico				
Turisme nacional						Turismo nacional					
Font: INE			III trimestre			Acumulat			Fuente: INE		
	Nombre	%		Nombre	Var.		Nombre	%			
	Número	(%)	sobre	Número	(%)	total			sobre		
→ Pernoctacions	3.028.695	6,1		100	↗	5.482.736	5,6	100	Pernoctaciones		
Establiment hoteler	2.572.181	3,5		84,9	↗	4.874.084	3,9	88,9	Establecimiento hotelero		
Apartament turístic	362.029	25,8		12,0	↗	494.382	25,4	9,0	Apartamento turístico		
Turisme rural	26.357	7,4		0,9	↗	39.488	2,3	0,7	Turismo rural		
Càmping	68.128	17,8		2,2	↗	74.782	12,0	1,4	Acampamento turístico		
→ Viatgers	576.996	20,0		100	↗	1.117.274	14,7	100	Viajeros		
Establiment hoteler	514.334	19,1		89,1	↗	1.022.971	13,4	91,6	Establecimiento hotelero		
Apartament turístic	48.348	39,5		8,4	↗	74.825	47,1	6,7	Apartamento turístico		
Turisme rural	3.136	-9,2		0,5	↘	6.712	-18,2	0,6	Turismo rural		
Càmping	11.178	0,8		1,9	↘	74.782	-2,7	1,1	Acampamento turístico		
1 Estada mitjana (días)	5,2	-11,6		4,9	-7,9		Estancia media (días)				
Establiment hoteler	5,0	-13,1		4,8	-8,4		Establecimiento hotelero				
Apartament turístic	7,5	-9,8		6,6	-14,7		Apartamento turístico				
Turisme rural	8,4	18,2		5,9	25,1		Turismo rural				
Càmping	6,1	16,9		5,9	15,1		Acampamento turístico				

Grau d'ocupació en %	Juliol Julio	Agost Agosto	Setembre Septiembre	Grado de ocupación en %
Establiment hoteler	83,2	90,9	79,8	Establecimiento hotelero
Diferència amb l'any 2003	0,9	0,4	3,3	Diferencia con el año 2003
Apartament turístic	71,3	75,6	62,2	Apartamento turístico
Diferència amb l'any 2003	-8,0	-5,2	-3,9	Diferencia con el año 2003

De juliol a setembre es registra un major grau d'ocupació en establiments hotelers. Per la seva banda, els apartaments turístics en el mes de setembre segueixen mantenint un resultat inferior al de 2003.

De Julio a Septiembre se registra un mayor grado de ocupación en establecimientos hoteleros. Por su parte, los apartamentos turísticos en el mes de septiembre siguen manteniendo un resultado inferior al de 2003.

Establiments hotelers	III trimestre			Acumulat		Establecimientos hoteleros
	Nombre	Número		Var. (%)	Nombre	
➡ Pernoctacions	18.379.805	-0,1	↗ 32.260.727	-2,3	Pernoctaciones	➡
Internacional	16.971.138	0,6	↗ 29.256.157	-2,1	Internacional	
Espanyol	1.408.667	-7,7	↗ 3.104.560	-3,7	Español	
➡ Viatgers	2.211.433	-4,1	↗ 4.313.797	-4,4	Viajeros	➡
Internacional	1.885.368	-8,3	↗ 3.637.599	-7,2	Internacional	
Espanyol	326.065	30,2	↗ 676.198	13,7	Español	
➡ Estada mitjana (dies)	8,3	4,1	↗ 7,5	2,2	Estancia media (días)	➡
Internacional	9,0	9,6	↗ 8,0	5,4	Internacional	
Espanyol	4,3	-20,1	↗ 4,6	-15,3	Español	

En el tercer trimestre, els establiments hotelers a **Mallorca** registren un nombre de pernoctacions similar a l'any anterior, cosa que significa una millora respecte al segon trimestre.

En el cas del turisme internacional, el menor nombre de viatgers (-8,3%) ha estat compensat per un allargament de la seva estada mitjana (9,6%).

En el mercat nacional la tendència ha estat inversa. Hi ha hagut un increment en el nombre de viatgers (30,2%), però amb un fort escurçament de l'estada mitjana (-20,1%). Com a conseqüència, el nombre de pernoctacions s'ha reduït (-7,7%).

En el tercer trimestre, los establecimientos hoteleros en **Mallorca** registran un número de pernoctaciones similar al año anterior, lo que significa una mejora respecto al segundo trimestre.

En el caso del turismo internacional, el menor número de viajeros (-8,3%) ha sido compensado por un alargamiento de su estancia media (9,6%).

En el mercado nacional la tendencia ha sido inversa. Ha habido un incremento en el número de viajeros (30,2%), pero con un fuerte acortamiento de la estancia media (-20,1%). Como consecuencia, el número de pernoctaciones se ha reducido (-7,7%).

Establiments hotelers	III Trimestre				Acumulat des de maig Acumulado desde mayo			Establecimientos hoteleros		
	Nombre				Nombre					
		Número	Var. (%)			Número	Var. (%)			
➡ Pernoctacions	➔	2.097.765	-1,0	⬇	3.058.437	-4,1	Pernoctaciones ➡			
Internacional	⬇	1.551.396	-8,3	⬇	2.355.354	-9,9	Internacional			
Espanyol	↗	546.369	27,5	↗	703.783	22,8	Español			
➡ Viatgers	↗	330.226	8,0	➔	499.917	-0,4	Viajeros ➡			
Internacional	⬇	186.628	-17,5	⬇	316.409	-18,8	Internacional			
Espanyol	↗	143.598	81,0	↗	183.508	63,6	Español			
1 Estada mitjana (dies)	⬇	6,4	-8,4	⬇	6,1	-3,7	Estancia media (días) 1			
Internacional	↗	8,3	11,2	↗	7,4	10,9	Internacional			
Espanyol	⬇	3,8	-29,3	⬇	3,8	-25,0	Español			

A Menorca, el nombre de pernoctacions en allotjaments hotelers des del mes de maig fins a setembre descendeix un -4,1%. Això és degut principalment al menor nombre de viatgers internacionals a pesar de l'allargament de la seva estada mitjana.

La bona evolució del mercat nacional, amb un augment de pernoctacions del 22,8%, que suposa gairebé un 25% del seu total, no aconsegueix compensar la caiguda en el turisme internacional.

En Menorca, el número de pernoctaciones en alojamientos hoteleros desde el mes de mayo hasta septiembre desciende un -4,1% debido principalmente al menor número de viajeros internacionales y a pesar del alargamiento de su estancia media.

La buena evolución del mercado nacional, con un aumento de pernoctaciones del 22,8% y suponiendo casi un 25% de su total, no logra compensar la caída en el turismo internacional.

Establiments hotelers Juliol-Setembre	III Trimestre				Acumulat des de maig Acumulado desde mayo			Establecimientos hoteleros Julio-Septiembre		
	Nombre	Número	Var. (%)		Nombre	Número	Var. (%)			
➡ Pernoctacions	↗	4.559.581	2,6	➔	6.737.771	0,6	Pernoctaciones ➡			
Internacional	➔	3.942.436	0,8	➔	5.896.371	-2,2	Internacional			
Espanyol	↗	617.145	16,3	↗	841.400	26,3	Español			
➡ Viatgers	↗	634.897	8,5	↗	952.661	6,0	Viajeros ➡			
Internacional	↗	504.647	4,5	➔	765.608	1,0	Internacional			
Espanyol	↗	130.250	27,8	↗	187.053	33,0	Español			
1 Estada mitjana (dies)	⬇	7,2	-5,4	⬇	7,1	-5,1	Estancia media (días) 1			
Internacional	⬇	7,8	-3,5	⬇	7,7	-3,2	Internacional			
Espanyol	⬇	4,7	-9,4	⬇	4,5	-5,1	Español			

A les **Pitiüses** s'han registrat una millora en la temporada des del mes d'agost.

En el tercer trimestre es registra un increment en el nombre de pernoctacions (2,6%), gràcies sobretot al fort creixement en el nombre d'allotjats espanyols (27,8%).

Evolució de pernoctacions, viatgers i estada mitjana (EM), gener-setembre

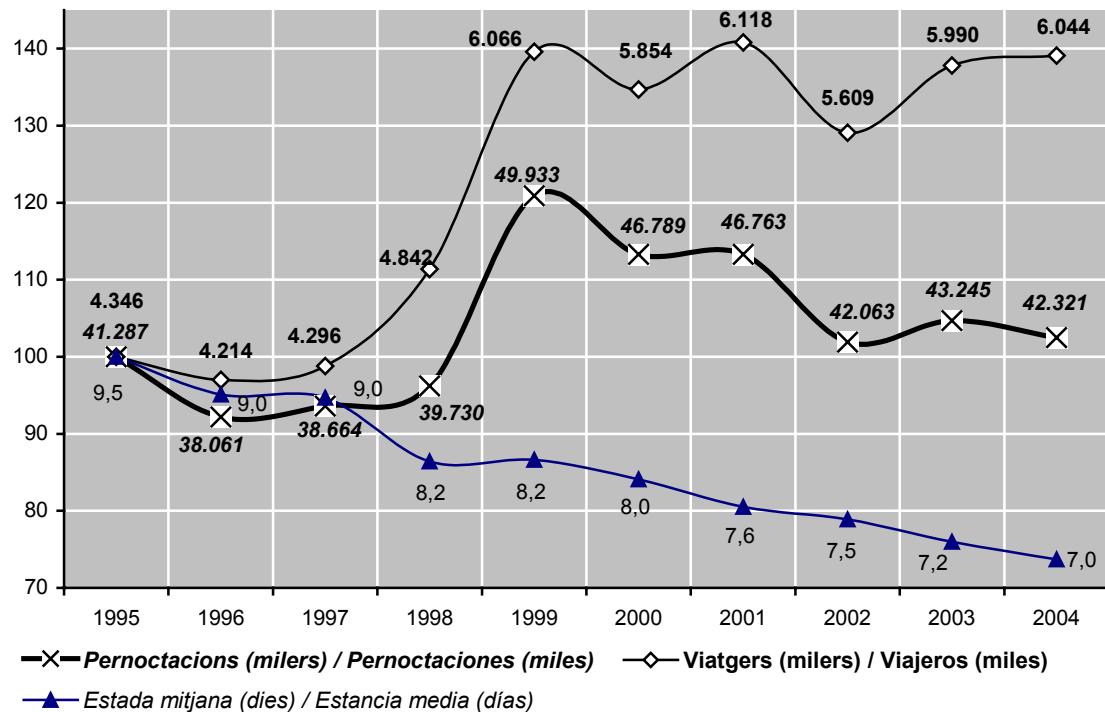
Font: INE i elaboració pròpia

En las **Pitiusas** se ha registrado una mejora en la temporada desde el mes de agosto.

En el tercer trimestre se registra un incremento en el número de pernoctaciones (2,6%), merced fundamentalmente al fuerte crecimiento en el número de alojados españoles (27,8%).

Evolución de pernoctaciones, viajeros y estancia media (EM), enero-septiembre

Fuente: INE y elaboración propia

- Anàlisi gràfica gener-setembre

El gràfic anterior mostra l'evolució de l'activitat als establiments hotelers en el període gener-setembre dels darrers deu anys.

El nombre de pernoctacions descendeix de nou a 42 milions, el qual arriba a nivells similars als de 2002.

El lleuger increment en el nombre de viatgers es veu contrarestat per un escurçament de l'estada mitjana.

Entre les causes de l'escurçament de l'estada mitjana, es troben la major competència del mercat: major accés a compres per Internet i un major repartiment de períodes vacacionals, encara que aquest ha pogut ser compensat per lleugers augmentos en el nombre de viatgers.

- Análisis gráfico enero-septiembre

El gráfico anterior muestra la evolución de la actividad en los establecimientos hoteleros en el periodo enero-septiembre de los últimos diez años.

El número de pernoctaciones desciende de nuevo a 42 millones , alcanzando niveles similares a los de 2002.

El ligero incremento en el número de viajeros se ve contrarrestado por un acortamiento de la estancia media.

Entre las causas del acortamiento de la estancia media, se encuentran la mayor competencia del mercado: mayor acceso compras por Internet ; y un mayor reparto de períodos vacacionales, aunque éste ha podido ser compensado por ligeros aumentos en el número de viajeros.

4.4.6. Turisme. Comparatiu amb altres destinacions competidores

Turismo. Comparativa con otros destinos competidores

Nombre de turistes internacionals arribats		Número de turistas internacionales llegados		
		Total	Var. (%)	Enero-septiembre
Gener-setembre				
Illes Balears¹	↗	9.466.659	2,4	Islas Baleares¹
Mallorca	↗	6.956.287	2,6	Mallorca
Menorca	↗	1.055.990	3,2	Menorca
Pitiüses	↗	1.454..382	1,1	Pitiusas
Canàries	↘	7.337.342	-5,4	Canarias
Andalusia	↗	6.133.880	1,1	Andalucía
Comunitat Valenciana	↘	3.865.587	-2,9	Comunidad Valenciana
Malta	↗	764.523	1,4	Malta
Xipre	↗	1.604.060	5,6	Chipre
Croàcia	↗	7.500.404	6,5	Croacia
Turquia ²	↗	2.654.003	14,4	Turquía ²
Madeira (pernoctacions)	↘	n.d.	-4,2	Madeira (pernoctaciones)
Algarve (pernoctacions)	↘	n.d.	-7,6	Algarve (pernoctaciones)
Amb procedència d'Alemanya				Con procedencia de Alemania
Illes Balears¹	↗	2.945.278	8,2	Islas Baleares¹
Mallorca	↗	2.548.129	10,9	Mallorca
Menorca	↗	149.591	11,7	Menorca
Pitiüses	↘	247.558	-14,4	Pitiusas
Espanya (conjunt)	↗	7.958.956	2,0	España (conjunto)
Malta	↗	83.491	-0,6	Malta
Xipre	↗	116.366	9,9	Chipre
Croàcia	↗	1.485.793	2,0	Croacia
Turquia)	↗	n.d.	-	Turquía
Amb procedència del Regne Unit				Con procedencia del Reino Unido
Illes Balears¹	↘	3.067.423	-4,2	Islas Baleares¹
Mallorca	↘	1.993.348	-7,0	Mallorca
Menorca	↗	514.300	1,1	Menorca
Pitiüses	↗	559.775	1,8	Pitiusas
Espanya (conjunt)	↗	13.121.687	2,5	España (conjunto)
Malta	↘	304.071	-3,3	Malta
Xipre	↗	1.075.291	4,4	Chipre
Croàcia	↗	189.275	37,5	Croacia
Turquia		n.d.	-	Turquía

¹ Turistes per via aèria.

² Visitants per via aèria de la resta d'Europa, excepte Bulgària, Romania, i antics membres de la URSS i Iugoslàvia.

³ No residents entrats al país.

n. d. No disponible.

Font: CITTIB, Frontur, instituts estadístics de Malta, Xipre, Croàcia i Turquia.

Les destinacions tradicionals es mantenen en la seva majoria estables, sense mostrar variacions gaire diferents a les del trimestre anterior, tret de la Comunitat Valenciana i les Canàries, que han descendit en nombre de turistes (-2,9% i -5,4%, respectivament). A Madeira i l'Algarve també s'han registrat disminucions en el nombre de pernoctacions en establiments turístics.

Continua el fort creixement de noves destinacions com Croàcia i Turquia.

En el mercat emissor alemany, Mallorca i Menorca han estat les destinacions amb millor comportament entre els comparats, les quals superen fins i tot Croàcia.

Per contra, el turisme britànic només ha registrat minvaments a Mallorca (-7,0%) i Malta (-3,3%).

¹ Turistas por vía aérea.

² Visitantes por vía aérea del resto de Europa, excepto Bulgaria, Rumanía, y antiguos miembros de la URSS y Yugoslavia.

³ No residentes entrados en el país.

n. d. No disponible

Fuente: CITTIB, Frontur, institutos estadísticos de Malta, Chipre, Croacia y Turquía.

Los destinos tradicionales se mantienen en su mayoría estables, sin mostrar variaciones muy distintas a las del trimestre anterior, exceptuando a la Comunidad Valenciana y a Canarias que han descendido en número de turistas (-2,9% y -5,4% respectivamente). En Madeira y Algarve también se han registrado disminuciones en el número de pernoctaciones en establecimientos turísticos.

Continúa el fuerte crecimiento de nuevos destinos como Croacia y Turquía.

En el mercado emisor alemán, Mallorca y Menorca han sido los destinos con mejor comportamiento de entre los comparados, superando incluso a Croacia.

Por contra, el turismo británico sólo ha registrado mermas en Mallorca (-7,0%) y Malta (-3,3%).

4.4.7. Turisme. Ingressos i preus

Variació interanual de l'índex de preus hotelers

Base 2001=100

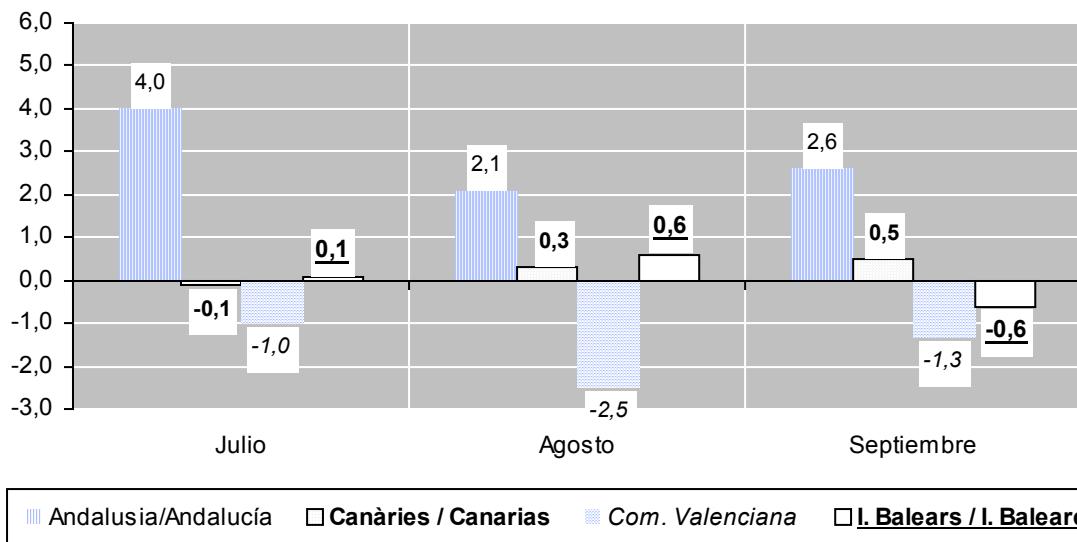
Font: INE i elaboració pròpia

Turismo. Ingresos y precios

Variación interanual del Índice de precios hoteleros.

Base 2001=100.

Fuente: INE y elaboración propia

Variació interanual de l'índex d'ingressos hotelers

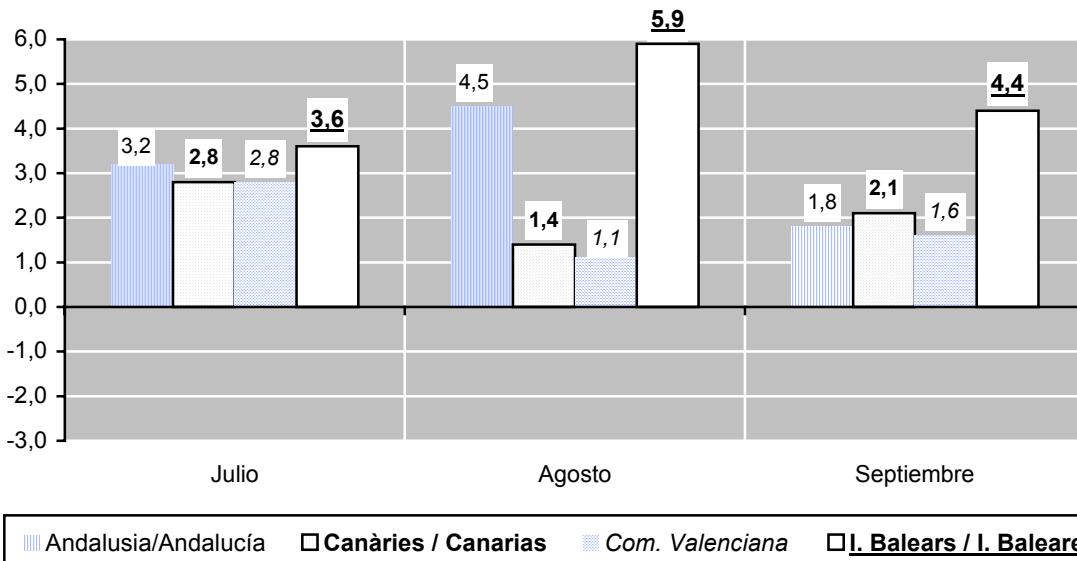
Base 2001=100

Font: INE i elaboració pròpia

Variación interanual del Índice de ingresos hoteleros

Base 2001=100

Fuente: INE y elaboración propia

En els mesos de juliol a setembre, l'índex de preus hotelers de les Balears es manté estable i arriba a uns nivells similars als del trimestre anterior.

La Comunitat Valenciana ha estat la comunitat autònoma que ha registrat una major reducció en l'índex de preus hotelers (-2,5%), i Andalusia la de major variació 4,0%. Les Balears i les Canàries han quedat en una situació intermèdia.

En los meses de julio a septiembre, el índice de precios hoteleros de Baleares se mantiene estable alcanzando unos niveles similares al los del trimestre anterior.

La Comunidad Valenciana ha sido la comunidad autónoma que ha registrado una mayor reducción en el índice de precios hoteleros (-2,5%), y Andalucía la de mayor variación 4,0%, quedando en una situación intermedia Baleares y Canarias.

Destaca el notable increment d'ingressos hotelers a les Balears a l'agost (5,9%) i al setembre (4,4%), que han mantingut durant tot el tercer trimestre de l'any el major augment entre les destinacions comparades. Aquest augment es deu en part a les noves formes de comercialització.

Andalusia segueix mantenint una evolució positiva tant en ingressos com en preus.

Variació anual en els índexs de preus, setembre Restaurants, bars i cafeteries

Illes Balears	5,1
Canàries	1,8
Andalusia	4,5
Comunitat Valenciana	3,9
Portugal ¹	4,1
Itàlia ¹	3,5
Grècia ¹	3,9

Font: INE, Eurostat

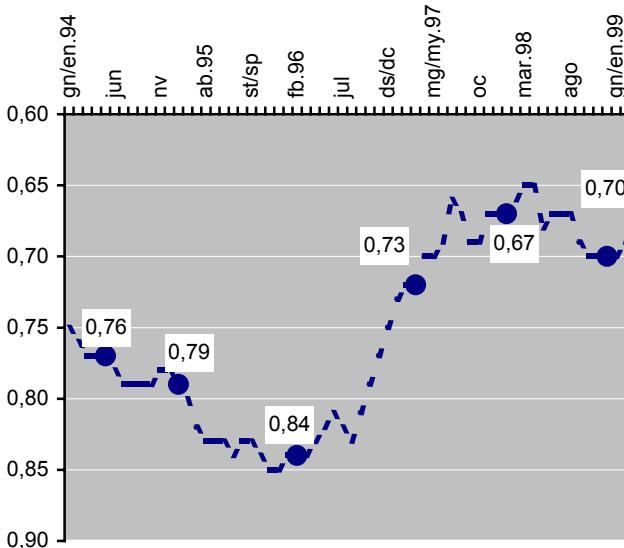
Inclou hotels. L'índex de preus de consum per al grup d'*hotels, cafès i restaurants* assenyala bàsicament l'evolució en la restauració, ja que l'allotjament hoteler té poca incidència sobre la seva evolució.

Respecte als preus de restaurants, bars i cafeteries, les Balears han estat la comunitat autònoma que ha registrat una major variació interanual en l'índex de preus (5,1%) en el mes de setembre.

A la resta de països europeus receptors de turisme de sol i platja, les variacions en els preus han estat menors (3,9% a Grècia i 4,1% a Portugal).

En el mercat de divises, la lliura continua tenint una evolució estable pel que fa a l'euro des de l'estiu de 2003.

Divises - tipus de canvi mitjà mensual lliura/ecu-euro
Des de la 2ª fase de la Unió Monetària Europea
Escala invertida. Valors mostrats per al gener de cada any i el darrer mes de la sèrie
Font: Banc d'Espanya

Destaca el notable incremento de ingresos hoteleros en Baleares en agosto (5,9%) y en septiembre (4,4%) habiendo mantenido durante todo el tercer trimestre del año el mayor aumento de entre los destinos comparados. Este aumento se debe en parte a las nuevas formas de comercialización.

Andalucía, sigue manteniendo una evolución positiva tanto en ingresos como en precios.

Variación anual en el índice de precios, septiembre Restaurantes, bares y cafeterías

Islas Baleares	5,1
Canarias	1,8
Andalucía	4,5
Comunidad Valenciana	3,9
Portugal ¹	4,1
Italia ¹	3,5
Grecia ¹	3,9

Fuente: INE, Eurostat

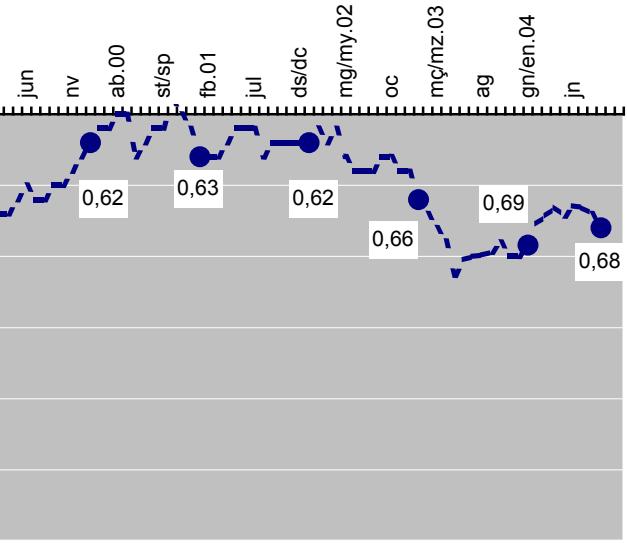
Incluye Hoteles. El índice de precios de consumo para el grupo de *hoteles, cafeterías y restaurantes* señala básicamente la evolución de la restauración, ya que el alojamiento hotelero tiene poca incidencia sobre la evolución del mismo.

Respecto a los precios de restaurantes, bares y cafeterías, Baleares ha sido la comunidad autónoma que ha registrado una mayor variación interanual en el índice de precios (5,1%) en el mes de septiembre.

En el resto de países europeos receptores de turismo de sol y playa, las variaciones en los precios han sido menores (3,9% Grecia y 4,1% en Portugal).

En el mercado de divisas, la libra continua teniendo una evolución estable frente al euro desde el verano de 2003.

Divisas – tipo de cambio medio mensual libra/ecu-euro
Desde la 2ª fase de la Unión Monetaria Europea
Escala invertida. Valores fijados para enero de cada año y el último mes de la serie
Fuente: Banco de España

4.5. Consum i inversió

4.5.1. Consum

Evolució del consum dels residents

Taxes de variació interanual, preus constants (en %)

2001	2002	2003 (e)	2004 (p)
1,3	0,8	1,2	3,1-4,1

a: avanç

e: estimació

p: previsió

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

Consumo e inversión

Consumo

Evolución del consumo de los residentes

Tasas de variación interanual, precios constantes (en%)

2001	2002	2003 (e)	2004 (p)
1,3	0,8	1,2	3,1-4,1

a: avance

e: estimación

p: previsión

Fuente: Consejería de Economía, Hacienda e Innovación

Indicadors del consum	Darrera dada Último dato	Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	Indicadores del consumo
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	st 163.314	↗ 5,4	Facturación eléctrica usos domésticos (MWh)
	st 124.181	↗ 5,0	
	st 17.059	↗ 6,0	
	st 22.074	↗ 7,5	
Vendes de benzina (quilolitres)	st 33.901	↘ -3,7	Ventas de gasolina (quilolitros)
	st 25.454	↘ -3,9	
	st 3.328	→ -4,6	
	st 5.119	→ -2,4	
Matriculació de vehicles	st 4.044	↗ 9,9	Matriculación de vehículos
	st 3.374	↗ 8,4	
	st 232	↗ 17,0	
	st 438	↗ 15,7	
Matricuació de vehicles familiars no lloguer ¹	st 2.230	↗ 9,1	Matriculación de vehículos familiares no alquiler. ¹
Consum privat per resident, € constants de 1995			Consumo privado por residente, € constantes de 1995
Despesa total	2T 1.582,5	↗ 5,3	Gasto total
Alimentació, begudes i tabac	2T 298,3	↘ -3,8	Alimentación, bebidas y tabaco
Resta de la despesa	2T 1.284,2	↗ 7,6	Resto del gasto
Confiança dels consumidors ² var(%)	2T 34,7	→ 1,2	Confianza de los consumidores ² var(%)
Llars sense dificultats per arribar a fi de mes ³ var (%)	2T 34,9	↘ -6,1	Hogares sin dificultad para llegar a fin de mes ³ var(%)
Índex de vendes al detall	st 119,5	↗ 3,4*	Índice de ventas al detalle

Fonts: CLH, Gesa-Endesa, INE, IEA i Anfac

¹. No inclou totterrenys ni comercials

². Enquesta contínua de pressuposts familiars: percentatge de les llars que consideren que el moment actual és adient per fer compres importants, excloses les compres d'habitatge, més les llars que consideren que el moment actual no és adient.

³. Enquesta contínua de pressuposts familiars: percentatge de les llars que no tenen dificultats per arribar a fi de mes d'acord amb els seus ingressos nets mensuals

*. Variació interanual gener - setembre

Fuentes: CLH, Gesa-Endesa, INE, IEA y Anfac

¹. No incluye todoterrenos ni comerciales

². Encuesta continua de presupuestos familiares: porcentaje de los hogares que consideran que el momento actual es adecuado para llevar a cabo compras importantes, excluidas compras de vivienda, más hogares que consideran que el momento actual no es adecuado

³. Encuesta continua de presupuestos familiares: porcentaje de los hogares que no tienen dificultades para llegar a final de mes de acuerdo con sus ingresos netos mensuales

*. Variación interanual enero – septiembre

La continuïtat del dinamisme en el consum pot apreciar-se a través del comportament dels principals indicadors del sector, que mantenen un ton fortament expansiu, i consoliden així la previsió de creixement del 3,1% al 4,1% per a aquest any.

La continuidad del dinamismo en el consumo puede apreciarse a través del comportamiento de los principales indicadores del sector, que mantienen un ton fuertemente expansivo, consolidando así la previsión de crecimiento del 3,1% al 4,1% para este año.

L'enquesta continua de pressupostos familiars estima que la despesa mitjana per persona en el segon trimestre de 2004 ascendeix a 1.582,5 euros (a preus constants de 1995), i s'accelera així la tendència de creixement ja apuntada en el trimestre anterior del 2,9% al 5,3% actual. Aquest creixement se centra principalment en les despeses no alimentàries (7,6%). Continua reduint-se l'import destinat a alimentació, begudes i tabac (-3,8).

El creixement estable de l'ocupació, la continuïtat dels baixos tipus d'interès i la revaloració del patrimoni net de les famílies per l'increment en els preus de l'habitatge continuen impulsant el consum.

L'efecte combinat d'interès més baix amb terminis d'amortització més llargs ha reduït l'esforç econòmic que cada mes han d'afrontar les llars per a l'amortització dels seus deutes.

En el context de millora de la confiança dels consumidors, millora el percentatge de llars sense dificultat per a arribar a final de mes que en el segon trimestre es redueix en 6,1 punts.

L'avanc del consum es reflecteix en l'índex de vendes del comerç minorista en termes constants, que han augmentat un 3,4% en el període de gener a setembre.

En el mes de setembre, el 4,1% dels efectes vençuts resulten impagats (3 punts menys que el trimestre anterior) però el seu import total s'incrementa un 15,5% respecte al mateix mes del 2003.

Continua la desacceleració en l'augment de la facturació elèctrica per a usos domèstics, que creix amb una tendència del 5,4% al setembre a les Balears, encara que per sota del 10,0% d'agost. La suavitat en les temperatures registrades durant aquest estiu en comparació de l'anterior és el factor determinant d'aquesta evolució.

La matriculació de vehicles familiars per part dels particulars segueix marcant una tendència alcista (9,1%).

El principal factor d'incertesa, com és l'impacte que pot tenir l'encariment del preu dels carburants i l'augment de la taxa d'inflació sobre la capacitat adquisitiva de les famílies, no ha afectat significativament la confiança dels consumidors, que és un 1,2% superior al distingit en el segon trimestre de l'any anterior.

Les vendes de gasolina durant el mes de juliol continuen registrant un altre descens interanual (-3,7%), i reflecteixen l'encariment dels carburants a causa de l'increment en el preu del petroli.

La encuesta continua de presupuestos familiares estima que el gasto medio por persona en el segundo trimestre de 2004 asciende a 1.582,5 euros (a precios constantes de 1995), acelerándose así la tendencia de crecimiento ya apuntada en el trimestre anterior del 2,9% al 5,3% actual. Este crecimiento se centra principalmente en los gastos no alimentarios (7,6%). Continúa reduciéndose el importe destinado a alimentación, bebidas y tabaco (-3,8).

El crecimiento estable del empleo, la continuidad de los bajos tipos de interés y la revalorización del patrimonio neto de las familias por el incremento en los precios de la vivienda, continúan impulsando el consumo.

El efecto combinado de interés más bajo con plazos de amortización más largos ha reducido el esfuerzo económico que mensualmente deben afrontar los hogares para la amortización de sus deudas.

En el contexto de mejora de la confianza de los consumidores, mejora el porcentaje de hogares sin dificultad para llegar a final de mes que en el segundo trimestre se reduce en 6,1 puntos.

El avance del consumo se refleja en el índice de ventas del comercio minorista en términos constantes, que han aumentado un 3,4% en el período de enero a setiembre.

En el mes de septiembre, el 4,1% de los efectos vencidos resultan impagados (3 puntos menos que el trimestre anterior) pero su importe total se incrementa en un 15,5% respecto al mismo mes del 2003.

Continúa la desaceleración en el aumento de la facturación eléctrica para usos domésticos, creciendo con una tendencia del 5,4% en septiembre en Baleares, aunque por debajo del 10,0% de agosto. La suavidad en las temperaturas registradas durante este verano en comparación con el anterior es el factor determinante de esta evolución.

La matriculación de vehículos familiares por parte de los particulares sigue marcando una tendencia alcista (9,1%).

El principal factor de incertidumbre como es el impacto que puede tener el encarecimiento del precio de los carburantes y el aumento de la tasa de inflación sobre la capacidad adquisitiva de las familias, no ha afectado significativamente a la confianza de los consumidores, siendo un 1,2% superior al estimado en el segundo trimestre del año anterior.

Las ventas de gasolina durante el mes de julio continúan registrando otro descenso interanual (-3,7%), reflejando el encarecimiento de los carburantes debido al incremento en el precio del petróleo.

4.5.2.. Inversió

Inversión

Evolució i perspectives de la inversió

Taxes de variació interanual, preus constants (en%)

2001	2002	2003 (e)	2004 (p)
5,2	-0,8	0,6	0,6-1,6

a: avanc

e: estimació

p: previsió

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

Evolución y perspectivas de la inversión

Tasas de variación interanual, precios constantes (en%)

2003 (e)

0,6

2004 (p)

0,6-1,6

a: avance

e: estimación

p: previsión

Fuente: Consejería de Economía, Hacienda e innovación

InnovacióIndicadors de la inversió

Indicadores de la inversión

	Darrera dada Último dato	Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^L (%)	
Societats mercantils			Sociedades mercantiles
Augment net de capital (milers d'€) ¹	st 34.433	⬇ -12,1	Incremento neto de capital (miles de €) ¹
Capital de noves societats (milers d'€)	st 15.221	↗ 4,1	Capital de nuevas sociedades (miles de €)
Creació neta de societats ²	st 269	↗ 14,7	Creación neta de sociedades ²
Empreses en règim general de SS ³ Var.(acum.)	st 39.408	↗ 1,4	Empresas en régimen general SS ³ Var.(acum.)
Matriculació de camions	st 475	↗ 4,7	Matriculación de camiones
Matriculació d'automòbils turisme per a lloguer	st 684	↗ 11,2	Matriculación de automóviles turismo para alquiler.
Noves hipoteques (milers d'€)			Nuevas hipotecas (miles de €)
Hipoteques sobre habitatges en finques urbanes (milars d'€ constants)	ag 105.076	↗ 23,5*	Hipotecas sobre viviendas en fincas urbanas (miles € constantes)
Hipoteques sobre solars en finques urbanes (milars d'€ constants)	ag 7.654	↗ 20,9*	Hipotecas sobre solares en fincas urbanas (miles € constantes)
Nombre de noves hipoteques sobre habitatges	gn-ag en-ag 20.196	↗ 23,2	Número de nuevas hipotecas sobre viviendas construidas

Font: INE, MTA, DGT i Anfac

¹. Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital. Per a l'acumulat, mitjana. Euros corrents.

². Noves societats menys societats dissoltes

³. Amb centre de treball a les Balears

*. Variació interanual gener - agost

Fuente: INE, MTA, DGT y Anfac

¹. Capital de nuevas sociedades, más ampliaciones de capital, menos reducciones de capital. Para el acumulado, media. Euros corrientes.

². Nuevas sociedades menos sociedades disueltas

³. Con centro de trabajo en Baleares

*. Variación interanual enero - agosto

La millora en les perspectives a mitjà termini en la construcció i la major activitat dels serveis ratifiquen les previsions de creixement de la inversió per al conjunt de l'any entre el 0,6% i el 1,6%. Aquest percentatge suposa una millora respecte als dos anys anteriors encara que sense arribar a xifres que puguin significar una reactivació substancial.

L'increment net de capital de les societats mercantils (capital suscrit en la creació de societats, més ampliacions i menys reduccions de capital) no acaba de consolidar una tendència de recuperació clara, que se situa al setembre en una taxa de creixement tendencial del -12,1%, superior en 3,6 punts a la del mes anterior (-15,7%).

La mejora en las perspectivas a medio plazo en la construcción y la mayor actividad de los servicios, ratifican las previsiones de crecimiento de la inversión para el conjunto del año entre el 0,6% y el 1,6%. Dicho porcentaje supone una mejoría respecto a los dos años anteriores aunque sin alcanzar cifras que puedan significar una reactivación sustancial.

El incremento neto de capital de las sociedades mercantiles (capital suscrito en la creación de societades, más ampliaciones y menos reducciones de capital), no acaba de consolidar una tendencia de recuperación clara, situándose en septiembre en una tasa de crecimiento tendencial del -12,1%, superior en 3,6 puntos a la del mes anterior (-15,7%).

La creació neta de societats manté un perfil de creixement tendencial del 14,8% al setembre.

És positiva l'evolució de la inversió en béns d'equip, tant en la matriculació de camions, amb una tendència del 4,7%, com en la d'automòbils de turisme per a lloguer (11,2%).

Encara és elevada la taxa de creixement de les hipoteques sobre habitatges en finques urbanes mesurades en preus constants (variació del 23,5% de gener a agost), pel que fa a un any abans, encara que continua la lleu desacceleració. La mateixa tendència segueix l'import destinat a solars en finques urbanes, que creix amb una taxa del 20,9%.

La creación neta de sociedades mantiene un perfil de crecimiento tendencial del 14,8% en septiembre.

Es positiva la evolución de la inversión en bienes de equipo, tanto en la matriculación de camiones, con una tendencia del 4,7%, como en la de automóviles de turismo para alquiler (11,2%).

Sigue siendo elevada la tasa de crecimiento de las hipotecas sobre viviendas en fincas urbanas medidas en precios constantes (variación del 23,5% de enero a agosto), con respecto a un año antes, aunque continúa la leve desaceleración. La misma tendencia sigue el importe destinado a solares en fincas urbanas, que crece con una tasa del 20,9%.

4.5.3. Crèdit i estalvi

Crédito y ahorro

Crèdit i estalvi		Crédito y ahorro	
	Darrera dada Último dato	Cicle-tendència/ Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	
Institucions de crèdit i estalvi			Instituciones de crédito y ahorro
Crèdits (milions d'€)	2T 22.074	↗ 13,4	Créditos (millones de €)
Dipòsits (milions d'€)	2T 13.442	↗ 6,0	Depósitos (millones de €)
Llars que estalvien ¹	2T 39,2	↗ 2,7*	Hogares que ahorran ¹

Font: BE i INE

1. Enquesta de pressuposts familiars: percentatge de les llars que poden estalviar d'acord amb el seu nivell d'ingressos i de despeses
 *. Variació interanual

Fuente: BE y INE

1. Encuesta de presupuestos familiares: porcentaje de los hogares que pueden ahorrar de acuerdo con su nivel de ingresos y de gastos
 *. Variación interanual

Els crèdits dels bancs, caixes i cooperatives d'estalvi de les Balears se situaven en el segon trimestre del 2004 en els 22.074 milions d'euros, amb una tendència de creixement del 13,4%, amb la qual cosa continua l'alentiment iniciat en el tercer trimestre del 2003.

L'endeutament de les llars segueix basant-se en la concessió d'hipoteques, que absorbeix la major part dels seus deutes, impulsat per l'evolució del mercat de l'habitatge i el manteniment perllongat en nivells baixos dels tipus d'interès.

El valor dels dipòsits registrats per les entitats financeres és de 13.442 milions d'euros, el qual accelerà lleugerament el ritme de creixement tendencial fins al 6,0%.

En relació amb el lleuger avanç registrat pels dipòsits i pel que fa a l'estalvi, el 39,2% de les llars ha pogut dedicar alguns diners a aquest concepte durant el segon trimestre de 2004. Aquest percentatge és el més alt que s'assoleix des del primer trimestre del 2003 i supera en 2,7 punts l'observat fa un any.

Los créditos de los bancos, cajas y cooperativas de ahorro de Baleares se situaban en el segundo trimestre del 2004 en los 22.074 millones de euros, con una tendencia de crecimiento del 13,4%, con lo que continúa la ralentización iniciada en el tercer trimestre del 2003.

El endeudamiento de los hogares sigue basándose en la concesión de hipotecas, que absorbe la mayor parte de sus deudas, impulsado por la evolución del mercado de la vivienda y el mantenimiento prolongado en niveles bajos de los tipos de interés.

El valor de los depósitos registrados por las entidades financieras es de 13.442 millones de euros, acelerando ligeramente el ritmo de crecimiento tendencial hasta el 6,0%.

En relación al ligero avance registrado por los depósitos y en lo que se refiere al ahorro, el 39,2% de los hogares ha podido dedicar algún dinero a este concepto durante el segundo trimestre de 2004. Este porcentaje es el más alto que se alcanza desde el primer trimestre del 2003 y supera en 2,7 puntos el observado hace un año.

4.6. Preus

Precios

Inflació

Taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum. Octubre 2004

	Balears	Espanya España	Balears Aportació a l'IPC	Espanya Aportación al IPC	
Índex general	3,2	3,6			Índice general
Aliments, begudes no alcohòliques	1,5	3,0	0,3	Alimentos, bebidas no alcohólicas	
Begudes alcohòliques i tabac	4,8	5,7	0,2	Bebidas alcohólicas y tabaco	
Vestit i calçat	3,0	2,8	0,3	Vestido y calzado	
Habitatge	3,9	4,6	0,4	Vivienda	
Parament de la llar	0,7	1,6	0,0	Menaje del hogar	
Medicina	0,9	0,2	0,0	Medicina	
Transport	7,9	8,1	1,3	Transporte	
Comunicacions	-0,3	-0,9	0,0	Comunicaciones	
Oci i cultura	-3,0	-0,2	-0,2	Ocio y cultura	
Ensenyament	4,8	3,7	0,1	Enseñanza	
Hotels, cafès i restaurants	5,1	4,0	0,5	Hotels, cafeterías y restaurantes	
Altres	2,9	2,9	0,3	Otros	
Inflació subjacent	2,7	2,9		Inflación subyacente	

Font: INE

Inflación

Tasa de variación interanual del índice de precios al consumo. Octubre 2004

	Balears	Aportació a l'IPC	Espanya Aportación al IPC	
Índice general				
Alimentos, bebidas no alcohólicas	0,3	Alimentos, bebidas no alcohólicas		
Bebidas alcohólicas y tabaco	0,2	Bebidas alcohólicas y tabaco		
Vestido y calzado	0,3	Vestido y calzado		
Vivienda	0,4	Vivienda		
Menaje del hogar	0,0	Menaje del hogar		
Medicina	0,0	Medicina		
Transporte	1,3	Transporte		
Comunicaciones	0,0	Comunicaciones		
Ocio y cultura	-0,2	Ocio y cultura		
Enseñanza	0,1	Enseñanza		
Hotels, cafeterías y restaurantes	0,5	Hotels, cafeterías y restaurantes		
Otros	0,3	Otros		
Inflación subyacente				Inflación subyacente

Fuente: INE

IPC Balears¹, taxa interanual, octubre 2004

Subgrups i rúbriques amb aportació superior al 0,1% a la taxa interanual

En percentatge

	Taxa Tasa	Aportació Aportación	
Aliments	1,5	0,28	Alimentos
Tabac	7,2	0,16	Tabaco
Vestit	4,9	0,34	Vestido
Lloguer d'habitatge	4,8	0,13	Alquiler de vivienda
Altres serveis relacionats amb l'habitatge	5,1	0,12	Otros servicios relacionados con la vivienda
Conservació de l'habitatge i altres despeses	5,7	0,17	Conservación de la vivienda y otros gastos
Vehicles	1,8	0,12	Vehículos
Béns i serveis relatius als vehicles	12,5	1,02	Bienes y servicios relativos a los vehículos
Serveis de transport	12	0,14	Servicios de transporte
Transport personal	7,0	1,19	Transporte personal
Transport públic interurbà	13,6	0,13	Transporte público interurbano
Equips i suports audiovisuals, fotografia	-9,5	-0,10	Equipos y soportes audiovisuales, fotografía
Serveis recreatius, deportius i culturals	-8,9	-0,11	Servicios recreativos, deportivos y culturales
Objectes recreatius	-5,1	-0,12	Objetos recreativos
Espargiment	-8,9	-0,11	Esparcimiento
Restaurants, bars i cafès	5,6	0,56	Restaurantes bares y cafeterías
Hotels i altres allotjaments	1,6	0,008	Hoteles y otros alojamientos
Assegurances	3,5	0,14	Seguros

Font: INE

IPC Balears¹, tasa interanual, octubre 2004

Subgrupos y rúbricas con aportación superior al 0,1% en la tasa interanual

En porcentaje

Fuente: INE

El mes d'octubre la taxa anual de l'IPC a les Balears ha crescut un 3,2%, una desena més que el mes anterior i quatre desenes per sota de l'IPC per al conjunt d'Espanya. D'aquesta manera, l'augment dels preus a les Balears se situa per setè mes consecutiu en percentatges més moderats que els d'àmbit nacional, tal com es reflecteix en el gràfic.

La taxa d'inflació subjacent (que exclou els preus dels aliments frescs i els productes energètics) se situa en el 2,7%, tres desenes menys respecte al mes anterior i dues desenes inferior a la taxa del conjunt d'Espanya.

L'evolució dels preus del petroli, que afecta sobretot el preu del transport i els costos d'insularitat, ha estat compensada en part per l'efecte que ha suposat l'apreciació de l'euro, ja que el preu del barril Brent en euros no s'ha mantingut mai per sobre dels 35 euros i la mitjana ha estat d'uns 30 des de 2002.

En tot cas, el grup més inflacionista a les Balears ha estat el del *transport*, la taxa anual del qual arriba al 7,9%, per l'augment, sobretot, de preus dels carburants d'aquest mes (14,2%), enfront de la seva disminució de l'any passat (-3,3%). És el grup que més aporta a la variació de l'IPC.

La taxa d'*hotels, cafeteries i restaurants* es manté estable respecte al setembre i arriba a un 5,1% interanual. La repercussió d'aquest grup en l'índex general és del 0,5%. Aquesta pujada s'ha concentrat en l'oferta de restaurants, bars i cafès, els preus dels quals varen augmentar un 5,6%.

El mes de octubre la tasa anual del IPC en Baleares ha crecido un 3,2%, una décima más que el mes anterior y cuatro décimas por debajo del IPC para el conjunto de España. De esta forma el aumento de los precios en Baleares se sitúa por séptimo mes consecutivo en porcentajes más moderados que a nivel nacional, tal y como se refleja en el gráfico.

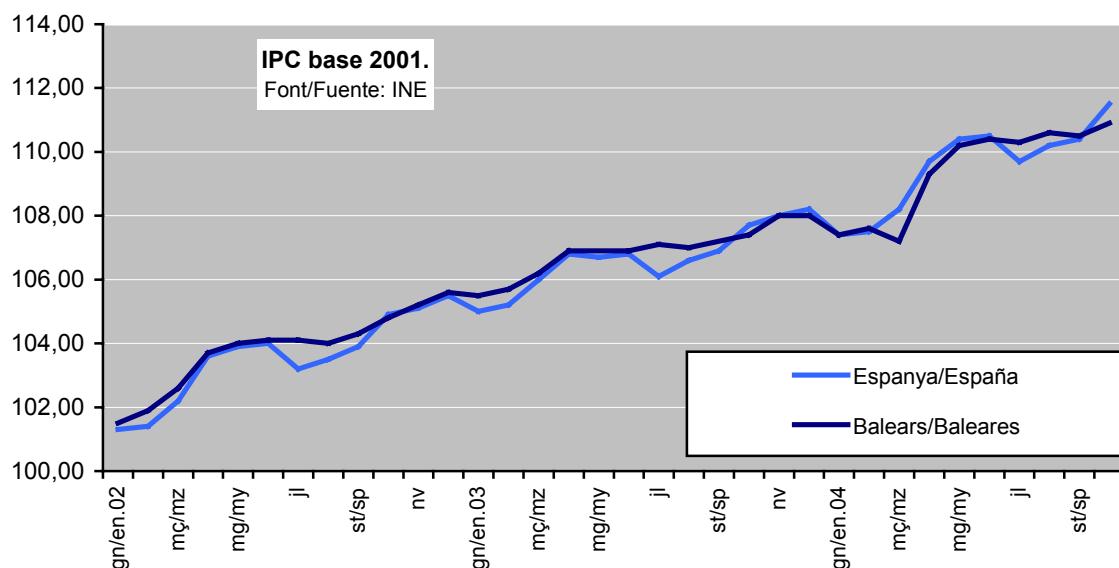
La tasa de inflación subyacente (que excluye los precios de los alimentos frescos y los productos energéticos) se sitúa en el 2,7%, tres décimas menos respecto al mes anterior y dos décimas inferior a la tasa del conjunto de España.

La evolución de los precios del petróleo, que afecta especialmente al precio del transporte y los costes de insularidad, ha sido compensada en parte por el efecto que ha supuesto la apreciación del euro, ya que el precio del *brent* en euros no se ha mantenido nunca por encima de los 35 euros y el promedio ha sido de unos 30 desde 2002.

En cualquier caso, el grupo más inflacionista en Baleares ha sido el del *transporte*, cuya tasa anual alcanza el 7,9%, debido en su mayor parte al aumento de precios de los carburantes de este mes (14,2%), frente a su disminución del año pasado (-3,3%). Es el grupo que más aporta a la variación del IPC.

La tasa de *hoteles, cafeterías y restaurantes* se mantiene estable respecto a septiembre y alcanza un 5,1% interanual. La repercusión de este grupo en el índice general es del 0,5%. Esta subida se ha concentrado en la oferta de restaurantes, bares y cafés, cuyos precios aumentaron un 5,6%.

Inflació. Comparativa Balears – Espanya

Inflación. Comparativa Baleares - España

L'ensenyament, amb una taxa de variació interanual del 4,8%, reflecteix la pujada de preus de l'educació, tant de la infantil i primària com de la universitària pròpia del començament de curs acadèmic.

El grup de l'habitatge augmenta una desena la taxa anual respecte al mes passat i arriba al 3,9%. L'augment es va concentrar en el lloguer de l'habitatge i en el cost de la conservació de l'habitatge. Aporta un 0,4% a l'IPC i és set desenes inferior a la taxa del conjunt del país.

La moderació dels preus en els aliments i begudes no alcohòliques és deguda a l'abaratiment dels aliments frescs (-0,3% en relació amb el mes passat) i reflecteix les reduccions en preus en origen de certs mercats agraris. Els aliments amb elaboració, begudes i tabac també es contenen per tercer mes consecutiu.

Els preus varen baixar en oci i cultura (-3,0%) i comunicacions (-0,3%).

La enseñanza, con una tasa de variación interanual del 4,8%, refleja la subida de precios de la educación, tanto de la infantil y primaria como de la universitaria, propia del comienzo de curso académico.

El grupo de la vivienda, aumenta una décima la tasa anual respecto al mes pasado, alcanzando el 3,9%. El aumento se concentró en el alquiler de la vivienda y en el coste de la conservación de la vivienda. Aporta un 0,4% al IPC, y es siete décimas inferior a la tasa del conjunto del país.

La moderación de los precios en los *alimentos y bebidas no alcohólicas* es debida al abaratamiento de los alimentos frescos (-0,3% en relación al mes pasado) reflejando las reducciones en precios en origen de ciertos mercados agrarios. Los alimentos con elaboración, bebidas y tabaco también se contienen por tercer mes consecutivo.

Los precios bajaron en ocio y cultura (-3,0%) y comunicaciones (-0,3%).

4.7. Ocupació

Empleo

Mercat de treball		Mercado de trabajo			
		Darrera dada Último dato		Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	
Població activa ¹	oct	422.765		➔ 1,6	Población activa ¹
	oct	347.130		➔ 1,6	
	oct	32.152		↗ 2,3	
	oct	43.029		➔ 1,2	
Ocupats (afiliats a la SS) ²	oct	395.014		➔ 1,5	Ocupados (afiliados a la SS) ²
	oct	324.755		➔ 1,5	
	oct	30.414		↗ 2,2	
	oct	39.391		➔ 0,9	
Assalariats	oct	302.276		➔ 1,7	Asalariados
Autònoms	oct	92.738		➔ 0,9	Autónomos
Aturats registrats	oct	27.751		↗ 3,1	Parados registrados
	oct	22.375		↗ 2,9	
	oct	1.738		↗ 4,3	
	oct	3.638		↗ 4,1	
Taxa d'atur registrat (var%)	oct	6,1		➔ -0,1	Tasa de paro registrado (var%)
	oct	6,2		➔ -0,6	
	oct	4,8		➔ -0,3	
	oct	6,7		➔ -0,1	
Contractes per temps indefinit	ag	2.046		↗ 9,4	Contratos por tiempo indefinido
...a temps complet	ag	1.366		↗ 4,5	...a tiempo completo
	ag	1.228		↗ 10,6	
	ag	66		⬇ -20,6	
	ag	72		⬇ -26,6	
...a temps parcial	ag	360		↗ 4,5	...a tiempo parcial
	ag	334		↗ 10,8	
	ag	17		⬇ -23,9	
	ag	9		⬇ -26,6	
...fixos discontinus	ag	320		↗ 22,0	...fijos discontinuos
	ag	257		↗ 54,1	
	ag	34		⬇ -9,8	
	ag	29		⬇ -46,9	

Fonts: TTSS, SOIB i INE

1. Suma dels dos epígrafs següents

2. Afiliats als règims generals, d'autònoms, especial agrari i de la llar de la Seguretat Social i als règims especials de la mar. No inclou afiliats a MUFACE, ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

Fuentes: TTSS, SOIB y INE

1. Suma de los dos epígrafes siguientes

2. Afiliados a los regímenes generales, de autónomos, especial agrario y del hogar de la Seguridad Social y al régimen especial del mar. No incluye afiliados a MUFACE, ISFAS ni regímenes especiales menores de la Seguridad Social.

La població activa durant el mes d'octubre continua amb una tendència estable de creixement del 1,6%, fruit de l'augment en el nombre d'ocupats afiliats a la Seguretat Social (1,5%) i de desocupats registrats (3,1%).

Per illes, Menorca experimenta el major augment de població activa (2,3%).

El nombre d'afiliats a la seguretat social amb 395.014 ocupats, màxim històric en octubre, va ser superior en 12.815 persones al mateix mes de 2003. Així, l'increment en l'ocupació en termes absoluts ha estat gairebé 4 vegades superior en comparació d'octubre de 2003, quan la variació en el nombre d'ocupats va anar de 3.348.

Per sectors, i referent als assalariats, el sector primari amb 1.094 afiliats experimenta un creixement tendencial del 5,7%; el sector industrial amb 24.247 treballadors continua amb descensos (-2,2%); la construcció amb 40.604 persones ho fa en un -3,3%; i finalment el sector serveis amb 236.331 afiliats experimenta creixements de l'ordre del 3,0% en termes de cicle-tendència.

La xifra de desocupats registrats, continua reflectint una desacceleració paulatina, ja que encara creixent amb una tendència del 3,1% interanual a l'octubre, s'allunya del màxim registrat al març de 2003 (15,7%).

El major creixement en l'ocupació ha permès aquesta ralentització en l'augment de la xifra de desocupats registrats. Entre octubre de 2002 i de 2003 es va incrementar en 2.814 persones, mentre que a l'octubre de 2004 l'atur ha descendit en 424 persones.

Continua la tendència positiva de l'augment dels contractes per temps indefinit (9,4%), si bé la millora es concentra a Mallorca, mentre que en la resta de l'arxipèlag l'evolució és negativa.

La población activa durante el mes de octubre continúa con una tendencia estable de crecimiento del 1,6%, fruto del aumento en el número de ocupados afiliados a la Seguridad Social (1,5%) y de parados registrados (3,1%).

Por islas, Menorca experimenta el mayor aumento de población activa (2,3%).

El número de afiliados a la seguridad social con 395.014 ocupados, máximo histórico en octubre, fue superior en 12.815 personas al mismo mes de 2003. Así, el incremento en la ocupación en términos absolutos ha sido casi 4 veces superior en comparación con octubre de 2003, cuando la variación en el número de ocupados fue de 3.348.

Por sectores, y referente a los asalariados, el sector primario con 1.094 afiliados experimenta un crecimiento tendencial del 5,7%; el sector industrial con 24.247 trabajadores continua con descensos (-2,2%); la construcción con 40.604 personas lo hace en un -3,3%; y finalmente el sector servicios con 236.331 afiliados experimenta crecimientos del orden del 3,0% en términos de ciclo-tendencia.

La cifra de parados registrados, continúa reflejando una desaceleración paulatina, ya que aún creciendo con una tendencia del 3,1% interanual en octubre, se aleja del máximo registrado en marzo de 2003 (15,7%).

El mayor crecimiento en la ocupación ha permitido esta ralentización en el aumento de la cifra de parados registrados. Entre octubre de 2002 y de 2003 se incrementó en 2.814 personas, mientras que en octubre de 2004, el paro ha descendido en 424 personas.

Continúa la tendencia positiva del aumento de los contratos por tiempo indefinido (9,4%), si bien la mejora se concentra en Mallorca, mientras que en el resto del archipiélago la evolución es negativa.

4.8. Costs laborals

Costes laborales

Cost i jornada laboral Segon trimestre	Darrera dada/ Último dato	Var (%)		Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)	Coste y jornada laboral Segundo trimestre
		Var (%)	Cicle-tendència Ciclo-tendencia T_{t-k}^t (%)		
Cost laboral per hora efectiva, €	12,7	↗ 5,2	↗	4,9	Coste laboral por hora efectiva, €
Construcció	11,9	↗ 6,0	↗	3,7	Construcción
Indústria i energia	12,7	→ 1,6	→	1,6	Industria y energía
Serveis	12,8	↗ 5,4	↗	5,3	Servicios
Cost salarial total per hora, €	9,3	↗ 4,4	↗	3,8	Coste salarial total por hora, €
Altres costs per hora, €	3,4	↗ 7,6	↗	7,9	Otros costes por hora, €
Cost total per assalariat i mes, €	1.851,6	↗ 5,8	↗	5,5	Coste total por asalariado y mes €
Cost salarial ordinari per assalariat i mes, €	1.235,5	↗ 5,7	↗	4,5	Coste salarial ordinario por asalariado y mes, €
Hores pactades per assalariat/mes	159	→ -0,7	→	-0,7	Horas pactadas por asalariado/mes
Hores pagades per assalariat/mes	159,3	→ -0,7	→	-0,7	Horas pagadas por asalariado/mes
Hores efectives per assalariat /mes	146,0	→ 0,5	→	0,5	Horas efectivas por asalariado/mes
Construcció	154,6	↗ 2,1	↗	2,5	Construcción
Indústria i energia	151,4	→ 1,3	↗	2,3	Industria y energía
Serveis	144,0	→ 0,3	→	-0,7	Servicios

Font: INE

Fuente: INE

El cost laboral mitjà per treballador i mes ha estat de 1.851,6 euros durant el segon trimestre de 2004, fet que suposa un creixement del 5,8% respecte al mateix període de l'any anterior.

Dins el cost laboral s'inclou el cost salarial, que comprèn tant el salari base, complementos salariais, pagaments per hores extraordinàries, pagaments extraordinaris i pagaments endarrerits.

Els costos laborals per hora de treball efectiva augmenten un 5,2%. Aquest creixement, menor que el cost laboral mitjà per treballador (5,8%) es deu a l'increment del total d'hores efectives en un 0,5%, com a conseqüència d'un major nombre d'hores treballades en la construcció (2,1%) i en la indústria (1,3%).

Cal destacar el creixement tendencial del 2,5% en el nombre d'hores treballades en la construcció, indicador que es va situar en valors negatius entre el primer trimestre del 2002 i el segon trimestre del 2003. Aquest increment compensa en part la reducció en la força laboral.

Per sectors, l'increment en els costos laborals per hora efectiva es concentra en la construcció, amb un creixement del 6,0%, i en els serveis un 5,4%. Augmenta també en el sector de la indústria (1,6%).

El coste laboral medio por trabajador y mes ha sido de 1.851,6 euros durante el segundo trimestre de 2004, lo que supone un crecimiento del 5,8% respecto al mismo período del año anterior

Dentro del coste laboral se incluye el coste salarial, que comprende tanto el salario base, complementos salariales, pagos por horas extraordinarias, pagos extraordinarios y pagos atrasados.

Los costes laborales por hora de trabajo efectiva aumentan un 5,2%. Este crecimiento, menor que el coste laboral medio por trabajador (5,8%) se debe al incremento del total de horas efectivas en un 0,5%, como consecuencia de un mayor número de horas trabajadas en la construcción (2,1%) y en la industria (1,3%).

Cabe destacar el crecimiento tendencial del 2,5% en el número de horas trabajadas en la construcción, indicador que se situó en valores negativos entre el primer trimestre del 2002 y el segundo trimestre del 2003. Este incremento compensa parcialmente la reducción en la fuerza laboral.

Por sectores, el incremento en los costes laborales por hora efectiva se concentra en la construcción, con un crecimiento del 6,0% y en los servicios (5,4%). Aumenta también en el sector de la industria (1,6%).

Notes i abreviacions

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

n. d. No disponible.

BE: Banc d'Espanya

CEur: Comissió Europea.

FMI: Fons Monetari Internacional.

Frontur: Enquesta a les fronteres, Institut d'Estudis Turístics, Ministeri d'Economia.

MinFom: Ministeri de Foment.

Notas y abreviaturas

Los porcentajes de variación se refieren a la diferencia entre el período mencionado de este año y el mismo período del año pasado, excepto cuando se dice expresamente otra cosa.

n. d. No disponible.

BE: Banco de España

CEur: Comisión Europea.

FMI: Fondo Monetario Internacional.

Frontur: Encuesta en fronteras, Instituto de Estudios Turísticos, Ministerio de Economía.

MinFom: Ministerio de Fomento.

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa.

AENA – Aeroport de Maó.

AENA – Aeroport de Palma.

Autoritat Portuària de les Balears (APB), Ministeri de Foment.

Banc d'Espanya (BE).

Butletí estadístic, Ministeri de Foment.

Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears (COAB).

ConSELL Superior de Cambres de Comerç d'Espanya.

Compañía Logística de Hidrocarburos (CLH), Palma.

Direcció General d'Aviació Civil, Ministeri de Foment.

Direcció General de Fons Comunitaris i Finançament Territorial, Ministeri d'Hisenda.

Direcció General de Trànsit (DGT), Ministeri d'Interior.

Direcció General d'Habitatge, Arquitectura i Urbanisme, Ministeri de Foment.

Direcció Provincial de Trànsit (DP Trànsit), Ministeri d'Interior.

Direcció Territorial de Comerç a les Illes Balears, Ministeri d'Economia.

Eurostat.

Estadístiques, Ministeri de Treball i Afers Socials (MTAS).

Gesa-Endesa.

CTTIB-Enturib, Conselleria de Turisme.

Institut d'Estudis Turístics, Ministeri d'Economia.

Institut Social de la Marina a les Illes Balears (ISM), Ministeri de Treball i Afers Socials.

Institut Nacional d'Estadística (INE), Ministeri d'Economia.

Institut d'Estudis d'Automoció (IEA).

Servei Estadístic Nacional de Malta.

Servei Estadístic Nacional del Marroc.

Institut Nacional d'Estadística de Portugal.

Servei Estadístic Nacional de Tunísia,

Servei Estadístic Nacional de Turquia.

Servei Estadístic Nacional de Xipre.

Subdirecció General d'Estudis, Secretaria General Tècnica, Ministeri de Ciència i Tecnologia (MCYT).

Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen).

Asociación de Empresas Constructoras de Ámbito Nacional (Seopan).

Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), Conselleria de Treball i Formació.

TINSA.

Tresoreria Territorial de la Seguretat Social a les Illes Balears (TTSS), Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Agradecimientos

AENA – Aeropuerto de Ibiza.

AENA – Aeropuerto de Mahón.

AENA – Aeropuerto de Palma.

Autoridad Portuaria de Baleares (APB), Ministerio de Fomento.

Banco de España (BE).

Boletín estadístico, Ministerio de Fomento.

Colegio Oficial de Arquitectos de Baleares (COAB).

Consejo Superior de Cámaras de Comercio de España.

Compañía Logística de Hidrocarburos (CLH), Palma.

Dirección General de Aviación Civil, Ministerio de Fomento.

Dirección General de Fondos Comunitarios y Financiación Territorial, Ministerio de Hacienda.

Dirección General de Tráfico (DGT), Ministerio de Interior.

Dirección General de Vivienda, Arquitectura y Urbanismo, Ministerio de Fomento.

Dirección Provincial de Tráfico (DP Tráfico), Ministerio de Interior.

Dirección Territorial de Comercio en las Islas Baleares, Ministerio de Economía.

Eurostat.

Estadísticas, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (MTAS).

Gesa-Endesa.

CTTIB-Enturib, Consejería de Turismo.

Instituto de Estudios Turísticos, Ministerio de Economía.

Instituto Social de la Marina en las Islas Baleares (ISM), Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Instituto Nacional de Estadística (INE), Ministerio de Economía.

Instituto de Estudios de Automoción (IEA).

Servicio Estadístico Nacional de Malta.

Servicio Estadístico Nacional de Marruecos.

Instituto Nacional de Estadística de Portugal.

Servicio Estadístico Nacional de Túnez.

Servicio Estadístico Nacional de Turquía.

Servicio Estadístico Nacional de Chipre.

Subdirección General de Estudios, Secretaría General Técnica, Ministerio de Ciencia y Tecnología (MCYT).

Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen).

Asociación de Empresas Constructoras de Ámbito Nacional (Seopan).

Servicio de Ocupación de las Islas Baleares (SOIB), Consejería de Trabajo y Formación.

TINSA.

Tesorería Territorial de la Seguridad Social en las Islas Baleares (TTSS), Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

